

Stanislaw Lem
Maszk
/Maska/
Wydawnictwo Lyterackie
Karków
1976

Kezdetben volt a sötétség és a hideg láng és a szüntelen dübörgés, hosszú szikrafüzérekben kormosfekete, ízelt kampók adogattak tovább, csúszó-mászó fémkígyók lapos pofája nyulkált felém, s minden érintésük villámcsapásszerű, éles és majdnem kéjes borzongást fakasztott.

Kerek lencsék mögül mélységes mély, mozdulatlan pillantás fűrődött belém, és eltávolodott, vagy tán inkább én siklottam tovább, a következő tekintet elé, amely zsibbasztóan méltóságos és félelmetes volt. Nem tudom, meddig vándoroltam így, hanyatt fekvő tárgyként, de haladtomban növekedtem és megismertem magam, kitapasztaltam önnön határait, és eljött a perc, amikor már pontosan érzékeltem a formámat, és felismertem minden helyet, ahol megálltam. Ott kezdődött a világ, a dübörgő, lángoló, sötét, aztán megszűnt a mozgás, és a vékony, ízelt lábú fogók, melyek egymásnak adogattak, könnyedén fölemeltek, továbbadtak markos harapófogóknak, szikraesőt okádó, lapos szájak elé csúsztattak, majd eltűntek, s én még tárgyként, tehetetlenül feküdtem, noha már mozgásra képesen, de jól tudva, hogy még nincs itt az ideje, s amint dermedten, ferdén várakoztam - mert lejtőn nyugodtam ekkor -, hirtelen átjárt, megfeszített az utolsó áram, a lélek nélküli lehelet, a vibráló csók, s ez volt a jel, hogy felszökkenjek, és bemászam a fénytelen, kerek nyílásba, és immár minden sürgetés nélkül érintettem a hideg, sima, homorú lemezeket, hogy kőnehéz megkönnyebbüléssel elpihenjek rajtuk. De lehet, hogy mindezt csak álmodtam. .

Felébredésemről semmit sem tudok. Érthetetlen neszekre emlékszem, hűvös félhomályra és benne magamra, tágas fénnel nyílt meg előttem a világ, saínkre töredezett csillogással, és emlékszem még arra is, mennyi álmélkodás volt a mozdulatomban, midőn átléptem a küszöböt. Erős fények ömlöttek fentről a függőleges idomok tarka zürzavarára, láttam gömbjeiket, víztől csillogó, felém forgá gombjaikat, a mindent betöltő zsvaj elhalt, és a hirtelen csöndben én, a nem nélküli tárgy, még egy kicsiny lépést tettem.

Ekkor megpattant bennem egy vékonyka húr, pendülését nem hallottam, csak sejtettem, és hirtelen megéreztem, hogy nő vagyok. Olyan hevesen öntött el ez az

érzés, hogy megszédültem, és behunytam a szemem. És amint ott álltam behunyt szemmel, mindenfelől rám záporoztak a szavak, mert nő voltommal együtt belém költözött a nyelv is. Kinyitottam a szemem, és mosolyogtam, és elindultam, és ruhám velem jött, méltóságosan mentem, krinolínnal övezve, nem tudtam, hová, de csak mentem, mert udvari bál volt, és iménti tévedésem emléke, mikor a fejeket gömböknek néztem, a szemeket nedves gomboknak, mulattatott, mint valami kislányos csacsíság, ezért mosolyogtam, de mosolyom csak nekem szólt. Éles hallásom messzire ért, hát felismertem a finom elismerés nesztét, az urak titkolt és a hölgyek irigy kis sóhaját, honnan került ide ez a lány, örgróf? Én csak mentem, át az óriási termen, pókkrisztályok alatt, a mennyezeti hálóból rózsaszirmok hullottak, néztem magam a kifestett női arcokra kúsó ellenszenvben és a sudár férfiak vágyakozó szemében. Az ablakon túl a mennyezettől a parkettig éjszaka ásítózott, fáklyák égtek a parkban, és a fülkében két ablak között, egy márványszobor előtt, a többieknél alacsonyabb férfi állt, fekete és epesárga csíkos udvaroncok gyűrűjében, akik mintha feléje nyomultak volna, de nem léptek be az üres körbe, és ő volt az egyetlen, aki felém sem pillantott, mikor közeledtem. Megálltam előtte, és noha felém se nézett, ujjaim hegyével megfogtam a krinolinomat, és lesütöttem a szememet, mintha mély bókkal akarnék hódolni neki, de csak keskeny és fehér kezemre néztem, és nem tudom, miért, valahogy ijesztőnél~ éreztem ezt a fehérséget a krinolin kékjén. Ő pedig, ez az alacsony úr vagy főnemes, az udvaroncok gyűrűjében - mögötte sápadt lovag állt félvértben, földetlen szőke fejjel, kezében apró tőr, mint egy játékszer - nem kegyeskedett rám pillantani, csak mormolt valamit unalomtól fojtott hangon, senkihez sem szólva. És én nem bókkoltam neki, csak ránéztem röviden, nagyon erősen, hogy megjegyezsem az arcát, sötétferde a szájánál, mert szája sarkánál kis fehér sebhely húzza alá az unott fintort, fölittam szememmel ezt a száját, majd sarkon fordultam, krinolinom suhogva libbent, és továbbmentem. Csak ekkor nézett rám, és pontosan éreztem futó, hideg és oly metsző pillantását, mintha arca előtt láthatatlan puska volna, és tarkómra irányulna a célgömb, az arany loknik hengerei közé, és ez volt a második kezdet. Nem akartam visszafordulni, mégis megtettein, és mélyen, nagyon mélyen bókkoltam előtte, két kézzel megemelve krinolinomat, mintha a merev szoknyán át a fényes padlóba süllyednék, mert ő volt a király. Aztán lassan elmentem, azon töprengve, hánnan tudom ezt ilyen jól és biztosan, és kis híján illetlenségre vetemedve, mert ha nem tudhatom, és mégis csökönyösen és feltétlenül tudom, akkor mindez álom, álmomban pedig miért ne foghatnám meg bárkinek az orrát? Kissé megijedtem, hogy nem sikerült megtennem, mintha láthatatlan korlát volna bennem. Így tétováztam, öntudatlanul továbbmenve, ébrenlét és álom hiedelme között, ám eközben belém áramlott a tudás, olyasformán, mint a partra csapó hullámok, és minden hullám új ismeretet hagyott bennem, csipkefinom nemesi címekeket; a terem közepén, a tűztenger hajójaként vitorlázó, csillogó-villogó kandeláber alatt már tudtam az aggodalmas művészettel karban tartott, fonnyadozó dámák minden rangját.

Már olyan sokat tudtam, mint aki felocsúdott lidérces álmából, de tétován még emlékezik rá, és az, ami hozzáférhetetlen maradt, két sötét foltként feketélt elmémben: múltam és jelenem, mert önmagamat még mindig cseppet sem ismertem. Teljesen éreztem viszont meztelenségemet, mellem, hasam, combom, nyakam,

karom, láthatatlan lábam a pompás ruha alatt, megérintettem az aranyba foglalt topázt, amely szentjánosbogárként lüktetett mellem között, éreztem az arckifejezésemet is, amely senkinek semmit nem ad, s amelyen bizonyára csodálkoznak, mert aki rám pillant, először azt hiszi, mosolygok, de ha figyelmesebben megnézi szájam, szemem, szemöldököm, észreveszi, hogy nyoma sincs ott a vidámságnak, még az udvarias kellemkedésnek sem, hát megint a szememben keresi, de az tökéletesen nyugodt, most orcáimat nézi, államon ku~tatja a mosolyt, de nincsenek szeleburdi gödröcskéim, orcáim simák és fehérek, állam figyelmes, néma, tárgyilagos, éppoly tökéletes, mint a nyakam, amely nem árul el semmit. A rám tekintő most összezavarodik, mert nem érti, miért gondolta, hogy mosolygok, és zavarától és szépségemtől elkábulva visszahúzódik a tömegbe, vagy mélyen meghajlik felém, hogy legalább ebben a mozdulatban elrejtőzhessen előlem. Én pedig még mindig nem tudok két dolgot, noha dereng már, hogy ezek a legfontosabbak. Nem értem, miért nem nézett rám elhaladtomban a király, miért nem akart a szemembe nézni, jöllehet nem félt szépségemtől, és nem is kívánta, igen, éreztem, hogy noha becses vagyok neki, de megfogalmazhatatlan módon mintha engem magamat semmibe venne, mintha olyasvalakit látna bennem, aki nincs is itt ebben a szikrázó teremben, nem arra teremtett, hogy táncoljon a sokszínű intarziás, tükörfényes parketten, a boltívek bronzcímerei alatt, de amikor elmentem előtte, nem támadt benne egyetlen olyan gondolat sem, amelyből kibányászhatnám a királyi akaratot, s amikor utánam küldött egy nemtörődöm, fufó pillantást, de a láthatatlan puskacső mögül, még azt is megértettem, hogy nem engem vett célba sápadt szemével, amely sötét szemüveg mögé kívánczik, mert ezek a szemek semmit sem színlelnek, nem úgy, mint a jól elrendezett arc, és úgy szürkéllenek e mozgalmas előkelőségben, mint maradék piszkos víz a mosdótálban. Nem, a szeme olyan, mint rég kidobott holmi, amit el kell rejteni, mert nem tűri a napvilágot.

Valamit talán akart tőlem, de mit? Ám nem töprenkedhettem ezen, mert mással kellett foglalkoznom. Én mindenkit ismerek itt, de engem nem ismer senki. Talán csak ő: a király. Sok mit~dent tudtam immár magamról is, érzéseim furcsák lettek, amint meglassítottam lépteimet, a terem utolsó negyedében járva, a tarka tömegben, körülöttem merev arcok pofaszakáll ezüst zúzmarájával, meg szemcsés púder alatt izzadó, püffedt, vérmes arcok, és most folyosó nyílik az érdemrendek szalagjai és az aranysujtások között, hogy király~öként vonuljak át az emberek szegélyezte keskeny ösvényen, a pillantások kantárján vezetve - de hová megyek? .

Valakihez. És ki vagyok én? Mivel gyorsan fogott az eszem, egy csapásra megértettem, milyen sajátos ellentét van az én állapotom és e disztíngvált csöcselék között, mert közülük mindegyiknek van története, családja, bizonyos fajta kitüntetése, intrikákból, csalásból szőtt nemesi levele, mindegyik a maga hitvány gögijének hólyagját fitogtatja, tulajdon históriáját húzza maga után, mint szekér a porfelhőt a sivatagban, lépésről lépésre, én meg olyan messze vidékről jöttem, mintha nem egyetlen történetem volna, hanem sok, mert a sorsomat csak úgy tudnám megértetni velük, ha fokozatosan lefordítanám az itteni szokásokra, erre az idegen, noha már ismerős nyelvre, tehát csak bizonyos határig közeledhetnék az ő felfogóképességükhöz, és a választott meghatározás szerint mindig más és más lényé válnék a szemükben. A magam szemében is? Nem . . . illetve majdnem,

hiszen semmi mást nem tudok, mint azt, ami a terem küszöbén belém tört, akár a víz, mikor a zúgó áradat előnti az ürességet, átszakítva az addig szilárd gátat, e tudás fölött logikusan okoskodom : lehet-e sokféleképpen lenni egyszerre? Sok elhagyott múltból származni? Logikám, az emlékek maszlagából kiemelve, azt mondja: nem lehet, egy bizonyos múltamnak kell lennie, és mivel Tlenix grófnő vagyok, Zoroennay duennájá, az i~ú Virginia, akit a tengerentúli langodot birodalomban megfosztott szüleitől a valandok nemzetsége, mivel nem tudom megkülönböztetni a kitalálást a valóságtól, fellelni magamat a saját igazi emlékezetemben, talán mégiscsak álmodom? De valahol már rázendített a zenekar, és a bál elsodort, mint a kőgörgögeteg - nem tudtam rávenni magam, hogy egy még valóságosabb ébredéskor felpattanó valóságban higgyek!

Most kellemetlenül elkábulva mentem, minden lépésemre ügyelve, mert visszatért a szédülés, amelyet vertigónak neveztem. Királynői lejtésem kis híján megbicsaklott, roppant erőfeszítéssel tartottam magam, bár erőfeszitésem láthatatlan volt, hisz éppen ez a láthatatlanság hatványozta meg, majd hirtelen támogatást éreztem messziről, egy férfi tekintetét, aki a nyitott ablak alacsony párkányán ült, komolytalanul átvette vállán az őszesvörös, koronás oroszlánokkal hímzett brokátfüggöny csokrát, szörnyen öreg oroszlánok, mancsukban jogar és alma, mérgezett édenkerti alma. Ez az oroszlánokkal borított ember feketébe volt öltözve, gazdagon, de valami természetes hanyagsággal, amelynek semmi köze a mesterkélt nagyúri nemtörődömséghez, ez az idegen férfi nem dendi, nem arslán, nem udvaronc vagy szépfiú, de nem is öreg, rám nézett magányából a nyüzsgő zshivajban - ugyanolyan tökéletesen egyedül volt, mint én. És körülötte azok, akik tarokkpartnereik előtt összesodort bankóval gyűjtanak cigarillóra, aranydukátokat dobnak a zöld posztóra, mintha szerecsendiót vetnének a hattyúknak a tóba, azok, akik semmi ostobát vagy szégyenleteset nem tehetnek, mert személyük fényessége minden tettüket megnevesíti. A férfi sehogy sem illett ebbe a terembe, és az öntudatlan kegy, mellyel megengedte a királyi oroszlános, merev brokátnak, hogy a vállán átvette a trón bíborának visszfényét vesse arcára, ez az engedély a legcsendesebb gúnynak hatott. Már nem egészen fiatal, egész i~úsága ott él nem egyformán hunyorító, sötét szemében, és szótlanul hallgatja vagy nem is hallgatja a mellette álló kopasz, pocakos emberkét, aki egy túlságosan jóllakott, szelíd kutyára hasonlít. Amikor ültéből felállt, lecsúszott válláról a függöny, mintha ledobná a hamisan csillogó flittert, és szemünk erősen összekapcsolódott, de az enyém rögtön lesiklott az arcáról, mintha menekülne. Esküszöm. De szemem mélyén ott maradt az arca, mintha egy pillanatra megvakultam volna, és hallásom eltűnt, a zenekar helyett egy percig csak a szívem dobogását hallottam. Ámbár nem is tudom.

Az arca, állítom, elég közönséges volt. Igaz, vonásaiban a legtisztább ész varázslatos rútságának aszimmetriája rögződött, de már belefáradhatott ebbe a túl átható és kissé önpusztító okosságába, éjszakánként biztos sokat rágódik magában, látni rajta, hogy ezt nehezen bírja, és hogy vannak órák, amikor szívesen megszabadulna az esztől, mert nyomorékságnak érzi, nem kiváltságos adománynak, az örökös gondolkodás bizonyára gyötri, főleg mikor magányos, és ez gyakran megtörténik - mindenütt, tehát itt is. A teste pedig, illendően szabott, de nem túl szűk, jó ruhája alatt - talán megróttá és mérsékletre intette a szabót - arra kényszerített, hogy a meztelenségére gondoljak.

Elég szálnalmas lehetett az a meztelenség, nem nagyszerűen férfias, daliásan izmos, duzzadó izomkígyókat, húros inakat fitogtató, hogy dülledt szemmel bámulják az aggastyánok, akik még nem mondtak le mindenről, még az ívás reményének bolondjai. Csak a feje olyan férfias és szép, a zseniális metszésű száj, a haragosan lobbanékony szemöldök, közte a mély ránc, mintha vágás választaná el a kettőt, és saját nevetségességének érzése a zsírosan fénylő, erőteljes orrban. Ó, nem volt ő szép férfi, és az igazat megvallva, még a rútsága sem vonzó, egyszerűen csak különös, és ha el nem zibbadok belülről, mikor a szemünk öss~eütközött, bizonyára továbbmehettem volna.

Persze ha így teszek, ha sikerül kiszabadulnom a vonzásából, a kegyes király pecsétgyűrűje rezzenésével, fakó szeme villanásával, túhegyes szembogarával eligazít, és visszamegyek, ahonnan jöttem. De akkor és ott ezt én nem tudhattam, nem értettem, hogy az, ami pillantások véletlen találkozásának látszik, ami két lény pupillájának futó rezdülése, fekete lyukacs-kaké a szivárványhártya közepén, hiszen végtére csak lyukacs-kaké a két gömbölyű szervben, amely fürgén csúszkál a koponya nyílásaiban - hogy az eleve elrendeltetett, honnan is tudhattam volna?

Már továbbmentem, amikor felállt, és lerázva karjá~ról a brokát csücskét, mintha értésül adná, hogy a komédiának vége, utánam indult. Két lépés után megállt, mert már tudatára ébredt, milyen tolakodó ez az elszánt fellépés, milyen bambaságnak tűnhet így követni egy ismeretlen szépséget, mint falu bolondja a rezesbandát, hát megállt, s ekkor én egyik kezemet összezárva a másikkal lecsúsztottam csuklómról a legyező pántját. Hogy leessen. Ő pedig rögtön. . .

Már közlelről néztük egymást, a legyező gyöngyház nyele fölött. Nagyszerű és rettenetes pillanat volt, jeges marok szorította össze a gégémet, hogy ne tudjak megszólalni, éreztem, csak hörgés szakadna ki belőlem, hát biccentéssel mondtam köszönetet - és ez a gesztus majdnem ugyanolyanra sikerült, mint az előbbi, amikor félbehagytam a bókot a rám se néző király előtt.

Ő nem viszonzta főhajtásomat, mert túlságosan meglepődött és elámult azon, ami lejátszódott benne, nem ismert magára. Tudom, mert később elmondta, de ha nem vallja be, akkor is tudnám.

Szörnyen fontosnak érezte, hogy mondjon valamit, és ne viselkedjen idióta módján, pedig abban a percben bizonyára az volt, és ezt tudta.

- Kisasszony - mondta, krárogva, mint egy malac. - Kisasszony, a legyezője. . .

Már rég kézbe vettem. Magamat is.

- Uram - feleltem, és a hangom picit fátyolos volt, de ő azt hihette, mindig ilyen, hiszen még sohasem hallotta -, leejtsem még egyszer?

És rámosolyogtam, ó, nem kacéran vagy csábítóan, nem is sugárzóan. Csak azért mosolyogtam, mert éreztem, hogy elpirulok. Ez a pír nem volt igazán az enyém, elfutotta az arcomat, rózsásra festette a fülcimpámat, ezt pontosa~ éreztem, de éri cseppet sem voltam zavarban, nem voltam elragadtatva, nem is csodálkoztam ezen az idegen emberen, aki végső soron egy a sok közül, akármelyik udvaronc lehetne - pontosabban szólva: ehhez a piruláshoz nem volt semmi közöm, ugyanolyan eredetű volt, mint a tudás, amely belém szökött a terem küszöbén, az első lépésnél ezen a tükörfényes padlón, ez a pirulás mintha az udvari etikett része volna, azé, ami helyénvaló, akár a legyező, a krinolin, a topázok és a frizurám. Tehát hogy ezt a

pirulást jelentéktelenné tegyem, hatását semlegesítsem, a téves gyanúktól magamat megvédjem, nem is órá mosolyogtam, hanem rajta, a vidámság és a gúny átmenetével élve, ő pedig ekkor halkán, hangtalanul, mintegy befelé nevetni kezdett, olyasformán, mint a gyerek, aki tudja, hogy szigorúan tilos nevetnie, és éppen ezért nem bírja elfojtani a nevetetnékjét. Ettől szempillantás alatt megfiatalodott.

- Ha egy kis haladékot adna - szolt, hirtelen abbahagyva a nevetést, mintha kijózanodna egy új gondolattól -, kigondolhatnék valami méltó, vagyis fölöttébb szellemes választ. De az elmés gondolatok többnyire csak a lépcsőházban jutnak eszembe.

- Tehát nem valami találékony? - kérdeztem, minden akaraterőmet arcomra és fülemre összpontosítva, mert már dühített ez a makacs pirulás, sértette önálló akaratomat, rájöttem ugyanis, hogy ugyanabból az elgondolásból fakad, amellyel a király átadott végzetemnek.

- Talán hozzá kellene tennem : „És mindig ilyen?” - folytattam. - Ön pedig azt válaszolná, hogyan is lehetne más az én szépségem láttán, amelynek tökéletessége az Abszolútum hipotézisét látszik igazolni. Akkor mindketten elkomolyodnánk a zenekar két taktusának idejére, és kellő ügyességgel átváltanánk a megszokottabb udvari modorra. De mivel úgy látom, ön nem túl otthonos ebben a modorban, talán jobb lesz, ha nem így beszélgetünk . . .

Erre ijedt csak meg tőlem igazán - és igazán nem tudta, mit mondjon. Szemében olyan komolyság volt, mintha viharban állnánk, templom és erdő között - vagy ott, ahol nincs már semmi.

- Ki vagy~ - kérdezte keményen. Nem volt már ebben semmi könnyedség, színlelés, már csak félt tőlem. Én egyáltalán nem féltem tőle, igazán egy cseppet sem, bár tulajdonképpen meg kellett volna rémülnöm, mert éreztem, amint arcával, pórússal bőrrel, makrancosan felmeredő szemöldökével, nagy fülkagylójával összekapcsolódik bennem eddig elzárt várakozásom, mintha magamban hordoztam volna előhívatlan negatívját, amely most képpé válik. Ha ő volt is az ítéletem, nem féltem tőle. Sem magamtól, sem tőle, de megremegtem az összekapcsolódás bennem élő, mozdulatlan erejétől - nem emberi ez, hanem mint az óra, amely mikor mutatói összeérnek, megmozdul, hogy elüsse az éjfélt- bár még hallgat.

Ezt a remegést nem vehette észre senki.

- Nemsokára megmondom - feleltem nagyon nyugodtan. Elmosolyodtam könnyed, futó mosollyal, amilyennel a betegeket és gyengéket vigasztalják, és szétnyitottam a legyezőt.

- Innék egy kis bort. És ön?

Bólintott, iparkodott bőrként magára húzni a tőle idegen, elálló, kényelmetlen modort, és elindultunk a terem ama helyéről a csillárból hulló fénypikkelyek gyöngyözötte padlón, a gyertyák imbolygó világánál, kart karba öltve, oda, ahol a falnál a gyöngyös lakájok italt töltöttek a serlegekbe.

Nem mondtam meg neki azon az éjszakán, hogy ki vagyok, mert nem akartam hazudni, és nem tudtam az igazságot. Az igazság nem lehet ellentmondásos, én pedig duenna, grófnő és árva lány voltam, mindezek a genealógiák kereszteződtek bennem, mindegyik kiteljesedhetett, ha őt választom, már értettem, hogy az igazságot az én választásom és szeszélyem határozza meg, amit kimondok, elfújja a mellőzött

képeket, de még ingadoztam a lehetőségek között, mert úgy éreztem, az emlékezet alattomos fortélya leleskedik bennük - talán egyszerűen konfabuláló félbolond vagyok, aki megszökött aggódó családjától? Vele beszélgetve úgy gondoltam, ha örült vagyok, minden szerencsésen végződik. A tébolyból fel lehet ocsúdni, mint az álomból - tehát mindkettőben van remény.

Mikor a kései órákban együtt, mert nem tágitott többé mellőlem, elhaladtunk őfelsége közelében, még mielőtt lakosztályába vonulni kegyeskedett, megéreztem, hogy az uralkodó felénk sem néz, és ez szörnyű felfedezés volt. Nem is ellenőrzi, hogyan viselkedem Arrhodes oldalán, nyilván fölösleges, úgy látszik, biztosra veszi, hogy teljesen megbízhat bennem, amint a kiküldött orgyilkosban bíznak : élete árán is elvégzi feladatát, mert sorsa megbízójának kezében van. A király közönye inkább eloszlathatta volna gyanúmat: ha felém sem néz, bizonyára nem érdeklek, ennél fogva makacs üldözéssel rögeszméim inkább tébolyra vallanak. Kacagtam hát, mint angyali szépségű örült, és ittam Arrhodes egészségére, akit a király mindenkinél jobban gyűlöl, de megesküdt haldokló édesanyjának, hogy ha balvégzet éri a bölcsesét, hát csakis azért, mert Arrhodes maga választja. Nem tudom, hogy ezt tánc közben hallottam-e valakitől, vagy önmagamból tudtam meg, mert az éjszaka hosszú és zajos volt, a roppant tömeg minduntalan szétválasztott minket, de akaratlanul is megint összetalálkoztunk, mintha körülöttünk mindenki részt venne az összeesküvésben persze csak így rémlett, hiszen nem gépiesen táncoló bábuk között voltunk. Beszélgettem aggastyánokkal, szépségemet irigylő kisasszonyokkal, felismertem a tiszt és rosszindulatú butaság töméntelen árnyalatát, s olyan könnyedén szurkáltam és sértettem vérig a derék tökfilkókat és libákat, hogy végül meg is sajnáltam őket. A testet öltött, maró ész lehettem, szemem szikrázott, minden szavam elevenbe vágott - nőttön-nőtt a riadalmam, szívesen megjátszottam volna a bambamárit, hogy Arrhodes mentsem, de ezt az egyet nem tudtam megcsinálni. Ennyire nem voltam sokoldalú, sajnós. Az értelem igazmondó, de az enyém talán a hazugság szolgája? Ezen tépelődtem tánc közben, a menüett fordulatait végezve, míg Arrhodes, aki nem táncolt, messziről nézett, feketén és karcsún, a bíbor brokát, a koronás oroszánok előtt. A király elment, és mi nemsokára elbúcsúztunk, nem engedtem szólni, sem kérdezni, megpróbálta és elsápadt, mikor én csak nemmel feleltem, eleinte szóban, aztán már csak összecsukott legyezőmmel. Távozóban sejtelmem sem volt, hol lakom, honnan jöttem, merre nézzek, csak azt tudtam, hogy ez nem az én dolgom, próbálkoztam, de hiába - hogy is magyarázzam? Mindenki tudja: nem forgathatjuk úgy a szemgolyónkat, hogy pupillánk a koponyánk belsejébe nézzen.

Megengedtem, hogy a palota kapujáig elkísérjen, a kastély kertje az örökéző szurokfáklyák fénykörén túl koromsötét volt, a hideg levegőben t~voli, nem emberi kacagás, a délvidéki mesterek szökőkútjai utánózzák gyöngyözőn csobogva, vagy a fehér maskarákhoz hasonló, beszélő szobrok a virágágyak fölött, a királyi csalogányok is daloltak, bár senkinek, a narancskert közelében egy nagy és sötét madár rajzolódott a holdtányérra, tökéletes stílus! Lépteink alatt csikorgott a kavics, a kerítésrács aranyozott csúcsai hosszú sorban meredeztek a nedves lomb fölött.

Baljós, sóvár indulattal ragadta meg a kezemet, nem vontam el rögtön, felderengtek a fehér csíkok Ő Királyi Felsége gránátosainak mundérján, valaki a kocsimat szólította,

lódobogás, a lámpák lilás fényében megcsillan a hintó ajtaja, leereszkedik a lépcső. Ez nem lehet álom.

- Mikor és hol? - kérdezte.

- Talán inkább: soha és sehol - mondtam az én őszinte igazságomat, és gyorsan, tehetetlenül hozzátettem : - Nem incselkedni kívánok önnel, kegyes uram. Tekintsen magába, és megérti, hogy igazam van.

Amit még hozzá akartam tenni, azt már nem sikerült kimondanom, mindent el tudtam gondolni, milyen furcsa is volt, de nem jött ki hang a számon, elvesztek a szavak. Rekedt sóhaj, némaság, mint amikor kulcsotfordítanak meg a zárban, mintha retesz tolult volna közénk.

- Már késő - mondta halkán, lehajtott fejjel. - Igazán késő.

- A királyi kertek a reggeli harsonaszótól a délűg nyitva állnak - mondtam, lábammal a lépcsőn. A hattyús tónál van egy korhadt tölgyfa. Holnap, pontosan délben, üzenetet talál a fa odvában. És most kívánom, bár valami érthetetlen csoda folytán elfeledné, hogy találkoztunk. Ha tudnám, hogyan, imádkoznék érte.

Nagyon idétlen szavak voltak ezek, ócska közhely, de már semmivel sem téphettem ki magam ebből a halálos közhelyből, azt is megértettem, mikor a hintó elindult, hiszen úgy is magyarázhatja szavaimat, hogy félek az érzéstől, amelyet keltett bennem. És így is van: félek az érzéstől, amelyet keltett bennem, de annak semmi köze a szerelemhez, én csak azt mondtam, amit mondani tudtam, mint amikor kinyújtott lábbal próbálgatjuk a sötét ingoványban, nem a halálba visz-e a következő lépés. Így lépkedett az én beszédem, lélegzetemmel tapogattam, mit mondhatok, és mit nem adatik kimondanom.

Ám ő ezt nem tudhatta. Elfulladva, kábultan váltunk el, a szenvedélyhez hasonló riadalomban, mert így kezdődött a mi vesztünk. De én, törekeny és szelíd, szűzies teremtés, világosabban megértettem, hogy a végzete vagyok, abban a szöinyű jelentésben, amelytől nem menekülhet.

A hintó üres volt - kerestem a kocsis kabátujjához varrt szalagot, de nem találtam. Ablak sem volt - vagy talán fekete üveg? Olyan vaksötét a hintó belseje, mintha nem is az éjszaka, hanem a semmi sötétsége volna. Nem a fény hiánya, hanem üresség. Végigtapogattam a bársonnyal bevont, homorú falakat, de sem ablakkeretet, sem kilincset nem találtam, semmi, csak a puhán kárpitozott falak előtttem és fölöttem, furcsán alacsony a tető, mintha nem is hintóban ülnék, hanem valami remegő, ferde tartályban, nem hallok sem lódobogást, sem a kerekek megszokott surrogását. Feketeség, csönd és semmi. Ekkor visszatértem önmagamhoz, mert iszonyúbb rejtély voltam én mindannál, ami eddig történt velem. Emlékezetem megmaradt. Gondolom, így kellett lennie, nem lehetett másképp intézni, tehát emlékeztem első, nem nélküli eszmélésemre, olyan kínosan idegenül, mintha vissza-visszatérő rémálomra emlékeznék. Emlékeztem ébredésemre a bálterem ajtajában, már a mostani jelenben, még arra a halk csikorgásra is emlékeztem, amellyel megnyílt a faragott, szárnyas ajtó, és a lakáj arcának maszkjára, akit a szolgálai buzgalom tiszteletteljes bábuhoz tett hasonlatossá - élő viasztetem. Most mindez egység az emlékezetemben, de visszafelé is hatolhatok, oda, ahol még nem tudtam, mi az a szárnyas ajtó, mi az a bál, és mi az, hogy én. Megborzongat a baljós és titokzatos emlék, hogy félig szóba öntött első gondolataimban még tárgynak éreztem magam. Tárgynak tudtam magam, míg a nyíló

ajtón át szemembe nem robbant a bálterem fénye, és fel nem pattantotta bennem, talán ez a fény, mert mi más, a zárat és reteszeket, hogy az ihlet fájdalmas hirtelenségével belém szabaduljon a szavak emberi tartalma, az udvari modor, a női varázs, és vele arcok emléke, legelőször ama férfi arca - és nem a királyi fintpr -, és noha ezt soha senki nem tudná megmagyarázni nekem, teljes bizonyossággal tudom, hogy tévedésből álltam meg a király előtt - félreértés volt, összetévesztettem a nekem rendelt sorsot és e sors beteljesítőjét. Tévedés - de ha tévedhetek, akkor talán nem igazi ez a végzet, akkor talán meg is menekülhetek még?

Most, ebben a teljes magányban, amely nem riasztott, sőt kényelmes volt, mert olyan jól, elmélyülten lehetett gondolkodni benne, mikor meg akartam tudni magamat, emlékeimet vallatva, melyek már olyan szép rendben, készenlétben sorakoztak, mint a régi, meghitt tárgyak egy öreg lakásban, mikor kérdéseket tettem fel, láttam mindazt, ami ezen az éjszakán történt - de csak a bálterem küszöbéig volt minden világos és éles. Előtte - hát ez az. Hol éltem - éltem?! - előtte? Honnan lettem? A legegyszerűbb, megnyugtató gondolat azt felelte, hogy nem vagyok teljesen egészséges, betegségből térek vissza, mint valami egzotikus, kalandos, furcsa utazásból, kissé gyöngye idegzetű lány vagyok, igazi regényhősnő, ábrándos, különc, túl finom ehhez a durva világhoz, így aztán mindenféle látomásom volt, talán hisztériás lázban fantáziáltam arról, hogy fémpoklokön megyek keresztül, közben baldachinos ágyamon feküdtem, csipkés paplan alatt, nem is lehettem csúnya a lázálomtól átszellemült arcommal a gyertyafényben, amely halványan megvilágította az alkóvot, hogy magamhoz térve meg ne riadjak ismét valamitől, hanem nyomban felismerjem fölém hajló, aggódó szeretteimet: micsoda kedves hazugság! Látomásaim voltak, ugye? És beleolvadva egyetlen emlékezetem tiszta folyamába, kettéhasították. Ketté. . . ? Ha kérdezek, máris hallom magamban a kórust, a készenlétben sorakozó válaszokat: Duenna, Tlenix, Angelita. Hát ez meg mi? Ezek a szavak mind készen várokoznak bennem, valamiképpen adódtak, sőt mindegyikhez képek is tartoznak, és há legalább külön-külön képsorok volnának! De össze vannak növe, mint a fa elágazó gyökerei, tehát én, aki szükségszerűen és természetesen egyetlen vagyok, valamikor elágazások sokasága voltam, és most bennem folytak össze, mint patakok a folyóban. De hát ez lehetetlen, mondtam magamban. Ilyen nincs. Ez biztos. És most így láttam eddigi sorsomat: a bálterem küszöbéig több százból tevődik össze, a küszöbtől már egy. Sorsom első szakaszának képei párhuzamosak, és kölcsönösen cáfolják egymást. A Duenna: torony, sötét gránit, kövek, függőhíd, kiáltások az éjszakában, vér a réztálban, mészároskülső lovagok, rozsdás fejszék, alabárd, és az én sápadt arcocskám az ovális félvak tükörben a homályos, sáros ablak kerete és a faragott ágy között - honnan jöttem?

De mint Angelita déli forróságban nevelkedtem, és arrafelé nézve vissza fehér falakat látok, meszelt hátukkal a nap felé fordulva, kiszáradt pálmák, vad kutyák, szőrüket ledörzsölték a pálma törzsén, vizeletük habzik a pikkelyes gyökéren, és tele kosár datolya, aszott, ragacsos, édes, és vajákosok zöld köntösben, és lépcsők, kőlépcsők vezetnek le az öbölhöz, a város minden ialával hátat fordít a perzselő napnak, mazsolává fonnyadó szőlőfürtök halma, trágyadombhoz hasonlít, és megint az arcom a vízben, nem tükörben, és a víz az öregségtől elszürkült ezüstkancsóból ömlik. Még arra is emlékszem, amint cipeltem a kancsót, súlyosan lötyögött benne a víz, lehúzta

a kezem.

És amikor tárgy voltam, és hanyatt fekvé vándoroltam, és fürge fémkígyók csókolgatták kezem, lábam, homlokom? Ez a rettenet már egészen elszürkült, csak nagy nehezen tudom felidézni, mint valami rossz álmot, amelyben szavaim sem voltak - nem élhettem végig ilyen ellentétes sorsokat, sem egyszerre, sem egymás után! Hát akkor mi biztos? Szép vagyok. Mennyi kétségbeesés, mennyi diadal támadt bennem, mikor az ő arcában néztem magam, mint eleven tükörben, mert vonásaim tökéletessége olyan feltétlen, hogy akármilyen örültséget művelhettem volna, üvölthetek megszállottan, habzó szájjal, vagy marcangolhatok véres húst, a szépség akkor sem hagyja el arcomat - de miért gondolom : „arcomat”, és nem egyszerűen : „engem”? Olyan valaki volnék, akihez nem illik a tulajdon teste és arca, nincs egységben velük? Szemmel verésre kész boszorkány, Médeia? Ezt abszurdumnak és ostobaságnak találtam. De még az is, hogy így vág az eszem, mint fényesre kopott penge a kincse vesztett rablólovag kezében, hogy könnyedén széthasogatok gondolatban minden tárgyat, ez a nekilendült gondolkodásom is túl hidegnek, túl nyugodtnak tűnt nekem a maga szabatosságában, mert a félelem rajta kívül volt, valahogy a láthatón fölül, mindenütt jelenvalóan, mégis külön - ezért a tulajdon gondolkodásomra is gyanakodtam. De ha sem az arcomban nem bízom, sem a gondolataimban, akkor mi ellen hadakozom, mitől félek, mit gyanúsítok, hiszen a lelken és a testen kívül nincs semmi? Ez itt a rejtély.

Múltjaim szétágazó gyökerei nem árultak el semmi lényegeset, a szemléből tarka képek zuhataga lett, észak Duennája, perzselő nap Angelitája, Mignonne, mindig más személy voltam, ~ás nevű, más rendből és nemzetségből való, más égtáj alól, semminek nincs itt elsőbbsége - a déli táj úgy tér vissza szemem elé, mintha fölerősítenék a túl édes kontrasztok, a túl bűvös lakkal bevont színek; ha ott nincsenek a rühös kutyák, a gennyes szemhéjú, puffadt hasú, félvak gyerekek, amint némán haldokolnak elfátyolozott anyjuk sovány ölében, ez a pálmás part túl sima, síkos volna nekem, akár a hazugság. És a Duenna északja, hósapkás tornyai, piszkosszürkén fortyogó ég, szél kitalálta göcsörtös téli hófigurák, amint lőréseken és gyámfalakon át a várárokba másznak, fehér honyelvek nyúlnak le a kőfalon a keresztgerendákról, síró sárgák a felvonóhid láncairól, rozsdá színezte jégcsapok, nyáron meg penész bőrozi a várárok vizét: erre is, mindenre olyan jól emlékszem !

De a harmadik létemre is; nagy, hűvös, gondosan nyírt kertek, kertészek ollóval, agárfalkák és a harlekin dog, amely a trón lépcsőin hever - unott szobor, lomhán elheverve, tévedhetetlenül kecses pózban, bordái hullámzanak, amint lélegzik, és közönyös borostyán szemében mintha katáriák vagy rongoládok kicsinyített mása csillanna meg. És ezek a szavak, rongoládok, katáriák, most nem tudom, mit jelentenek, de valamikor biztosan tudtam, és amint így elmerülök a rágicsált füvek ízéig belém ivódott múltba, érzem, nem volna szabad így visszatérnem sem a kis topánkámhoz, melyet kinőttem, sem ezüsttel hímzett első hosszú ruhámhoz, mintha még a gyermekben is, aki voltam, árulás lappangana. Felidézem hát a legkegyetlenebbül idegen emléket - az élettelen utazás hanyatt fekvé, a fém zsibbasztó csókjai, meztelen testemhez érve csörrenő hangot adott, mintha meztelenségem süket h2trang volna, amely nem kondulhat meg, mivel még nincs szíve. Igen, ehhez a valószínűtlenséghez menekülök, és már nem is csodálkozom,

hogy ilyen makacsul megszilárdult bennem a lidérces lázalom emléke, mert csakis lázalom lehetett - hogy megtámogassam ezt a bizonyosságot, ujjaim hegyével megérintem puha karom, mellem ; kétségtelenül rögeszme ez, s én reszketve engedek neki, mintha hátraszegett fejfel kiállnék a józanító, jéghideg záporosóbe.

Kérdésekre sehol nincs válasz, hát visszahúzódok ebből a feneketlen mélységből, amely enyém is, nem is.

Vissza ahhoz, ami az egyetlen. A király, a bál, az udvar és az a férfi. Neki vagyok teremtve, ő pedig nekem, ezt tudom, de megint félve, nem, nem félelem ez, hanem a végzet vaskemény jelenléte, a végzeté, amely elkerülhetetlen, kifürkészhetetlen, és éppen ez az elkerülhetetlenség, ez a halálos hír, hogy már nem lehet nemet mondani, kitérni, elfutni, menekülni, végül talán meghalni, de másképpen meghalni-ez a jéghideg bizonyosság elnyel, fojtogat. Nem bírom elviselni, hát gépiesen hajtogatom : „Apám, anyám, testvéreim, barátnőim, szeretteim” - milyen jól értem ezeket a szavakat, felbukkannak a készsleges, ismerős alakok, be kell vallanom magamnak, hogy rájuk ismerek, de nem lehet négy anyám és ugyanennyi apám, hát megint ez a téboly? Ilyen ostoba és ilyen makacs?

Végül számtannal próbálkozom : egy meg egy az kettő, apától és anyától születik a gyerek, te is gyerek voltál, gyerekkori emlékeid vannak . . .

Vagy örült voltam, mondom magamnak, vagy az vagyok most is, tudat vagyok, de fehér homályba borult tudat. Nem volt bál, palota, király, belépés egy létbe, melyet vaskeményen megszab az eleve elrendelt harmónia parancsa. Szikrányi sajnálkozást érzek, ellenállást kelt a gondolat, hogy szépségemtől is meg kell válnom. Össze nem illő elemekből nem építhetek föl semmit, de talán fölfedezem az építmény csálóságát, hézagait, és azokba bebújok, hogy szétrobbantsam és a mélyébe hatoljak. Igazán úgy történt minden, ahogy történnie kellett? Ha a király tulajdona vagyok, hogyan tudhatok erről? Hiszen azt is meg kellett volna tiltania nekem, hogy éjszaka ezen gondolkodjam. Ha minden mögött ő áll, miért akartam bókolni neki, és nem bókoltam először mégsem? Ha, felkészítemem tökéletes, miért emlékszem olyan dolgokra, amelyekre nem volna szabad emlékezni, hiszen ha csak leánymúltamról és gyermekmúltamról tudnék, nem örölnék most kétségek között, elkeseredve, sorsom ellen lázadozva. Mindenképpen ki kellett volna törölni belőlem azt a vándorlást hanyatt fekvé, a szikracsókákat, melyek éleitelenségembe és hangtalan csupaszságomba életet leheltek, de hát ez is megtörtént, és velem van most. Tökéletlenség rejlene az elgondolásban és a végrehajtásban? Melléfogás, figyelmetlenség, véletlen átszivárgás, amit rejtélynek vagy rossz álomnak hiszek? De akkor még van remény. Csak várni kell. Várni, hogy a további megvalósulásban felhalmozódjanak az újabb kis hibák, tört kovácsolni belőlük, hogy a királynak szegezzem, vagy önmagamnak, mindegy, kinek, de másként, mint a kiszabott végzet előírja. Tehát engedni a varázsnak, megmaradni benne, elmenni a megbeszélte találkozóra, és tudtam - nem tudom, honnan és miként -, hogy EZT semmi sem tiltja meg nekem, sőt minden éppen ebbe az irányba hajt. És mostani külvilágom oly primitív, mint nekem a falak, eleinte puhán engednek az ujjaimnak, engedelmes kárpit, alatta kemény acél vagy kőfal, nem tudom, de körmömmel szétszaggathatom ezt a ringató puhaságot, felálltam, fejem homorú mennyezethez ért. Ez van körülöttem és fölöttem, de belül, én, én magam?

Fondorlatot sejtettem ebben a magam-nem-értésében, és mivel gondolataim építményére azon nyomban új meg új szintek szökkentek, már azt gondoltam magamban, hogy kételkednem kellene tulajdon vélelmemben, hiszen ha én, örült fuldokló, mint rovar a világos borostyánba, önnön *obnubilatio lucidámba'* zárva, akkor érthető, hogy -

Egy pillanat. Honnan ez a választékos fogalmazás, ezek a tudós latin terminusok, ezek a logikai fordulatok, szillogizmusok, ez a gyakorlott okoskodás? Nem illik az édes hajadonhoz, akinek bája lánggra lobbant minden férfiszívet. És honnan ez az érzés, hogy minden szívügy szálnalmas közhely, ez a hideg megvetés, távolságtartás, ó, igen, ő talán már belém szeretett, talán már megőrül értem, látni akart, hallani a hangomat, megérinteni ujjaimat, és én úgy néztem szenvedélyére, riint preparátumra a mikroszkóp alatt. Ez mégiscsak furcsa, ellentmondásos és nem szinkategorematikus!

Talán minden csak álmkép, s a végső valóság egy vén, kihűlt agy, melyet számtalan év tapasztalata kuszált össze? Talán ez a borotvaéles okosság az egyetlen igazi múltam, logikából keletkeztem, az a valódi családfám . . .

Ezt nem hittem el. Ártatlan voltam, igen, és egyben iszonyúan bűnös. Ártatlan voltam a befejezett múlt idő jelenemben összefutó minden útvonalán, hajadon voltam, hallgatag, mogorva kamasz lány szürkésfehér telekben és paloták dohos forróságában, és ártatlan voltam abban, ami ma történt, a királynál, mert nem lehettem más, bűnöm pedig, szörnyű bűnöm csak abban áll, hogy már nagyon is jól tudom mindezt, tudom, hogy hamis látszat, hazugság, tajték, s mikor le akarok szállni rejtélyem mélyébe, félek alászállni, és alantas hálát érzek a láthatatlan akadályokért, amelyek megállítanak. Így hát a lelkem bűnös és igaz egyszerre, mi egyéb marad még, ó, igen, marad valami, van testem is, megérintettem, tapogattam, gondosan végigvizsgáltam fekete zárkában, ahogy gyakorlott detektív vizsgálja a büntett helyszínét. Különös nyomozás! -mert érintésemmel csupasz testemet keresve enyhe zsibbadást éreztem ujjaimban, félnék önmagamtól?

Ámde szép voltam, izmaim rugalmasak, fürgék, megmarkoltam combjaimat, ahogy senki önmagát me€ nem fogja, mintha idegen test volna, és szorosabbra záruló tenyeremmel éreztem a sima, -illatos bőr alatt a hosszú csontokat, de csuklómat és könyökhajlatomat valamiért nem mertem megérinteni.

Iparkodtam leküzdeni ezt az ellenállást, mi lehet ott, karom merev, kissé érdes csipkébe burkolva, bajos hozzáférni, hát inkább a nyakam. Az ilyet nevezik hattyúnyaknak - a fej önkéntelen, természetes büszkeséggel ül rajta, tiszteletet ébreszt, a fülkagylók a hajfanatok alatt kicsik, rugalmas fülcimpák, fülbevaló nélkül, furat nélkül, miért, megtapogatom homlokomat, orcáimat, számat. Arckifejezésem, amint vékony ujjaim hegyével letapogatom, megint nyugtalanná tesz. Más, mint gondoltam. Idegen. De mi másért lehetnék idegen önnagamnak, ha nem azért, mert beteg vagyok, örült?

Lopva, suttyomban, egy meséktől elbolondított kisgyerek naiv mozdulatával a csuklómhoz, könyökhajlatomhoz nyúltam, volt ott valami érthetetlen. Ujjaim hegye érzéketlenné vált, mintha valami elszorítaná az idegeket, a véredényeket, és gondolatom megint gyanakvó gondolatba szökkent: honnan veszem én ezeket az ismereteket, miért vizsgálom magamat, mint egy anatómus, nem illik ez egy

hajadonhoz, akár Angelita, akár a szőke Duenna, akár az ábrándos Tlenix, de ugyanakkor megnyugtató kényszert éreztem : nincs ebben semmi különös, ne csodálkozz magadon, te szeszélyes, bolondos, szeleburdi lányka, ha egy kicsit fura voltál, hagyd az egészséget, gyógyulj meg, gondold a közelő talájkára. . . De a könyökhajlatom, a csuklóm? A bőröm alatt mintha kemény csomó lenne, érduzzanat? Elmeszesedés? Lehetetlen, mert ellentétes a szépségemmel, annak abszolút bizonyosságával. És mégis van ott egy apró, kemény ésomó, csak akkor érzem, ha erősen megszorítom a csuklóm, kicsit feljebb, a pulzus fölött, és a könyökhajlatban is.

Tehát a testemnek is vannak titkai, másfélesége megfelel a lelkem másféleségének, az önvizsgálattól való félelmér.ek, ebben legalább van szabályszerűség, megfelelés, szimmetria : ha ott, akkor itt is~. Ha a szellem, akkor a test is. Ha én, akkor te is. Én, te, rejtélyek, belefáradtam, nagy-nagy fáradtság szivárgott a vérembe, legjobban lesz, ha engedek neki. Elalszom, egy másfajta, felszabadító sötétség öntudatlanságába zuhanok. Ekkor belém hasított az elhatározás, hogy kajánul ellentmondok, nem engedek a készítésnek, kitörök a zárkából, ebből a stílusos hintóból (de a belseje már nem olyan stílusos!), szembeszállok ezzel a túl okos, túl kíváncsian vizsgálódó, fura lánylélekkel! Dacosan szembeszegülök ezzel a szépséges testtel, meg a rejtett stigmáival! Ki vagyok én? Ellenállásom dühöngéssé fokozódott, felizzott tőle a lelkem a sötétségben, és már-már úgy rémlett, megvilágosodik. *Sed tamen potest esse totaliter aliter,z mi ez, honnan jön? A lelkem? Gratia? Dominus meus?'*

Nem, egyedül voltam, és egyedül ugrottam fel, hogy foggal-körömmel tépjem a puhára kárpitozott falat, felszakadt a huzat, a száraz, érdes anyag csikorgott a fogam között, pamutszalakat köpködtem, körmeim letörnek, ez a jó, így kell, nem tudom, magam ellen, vagy ki ellen, de nem, nem, nem, nem, nem, nem.

Egy villanást láttam, mintha kígyófej csapna felém,de fém volt. Tú? Valami belém szúrt, a térdem fölött, a combomba, a külső oldalába, kurta kis fájdalom, egy szúrás, aztán már semmi.

Semmi.

Borús volt a kert. A királyi park éneklő szökőkútjaival, egyformán nyírt sövények, fák, bokrok és lépcsők geometriája, márványok, kagylók, ámorok. És mi ketten. Olcsó, közönséges, romantikus, kétségbeesett szerelmespár. Rámosolygok, de a combomon ott a jel. Belém szúrtak. A lelkemnek ott, ahol felláztam, és a testemnek ott, ahol már meggyűlöltem, szövetségese van tehát. Nem bizonyult elég ügyesnek. Most már nem félek tőle olyan nagyon, most már szerepet játszom. Persze mégis ügyes, hiszen rám erőltette a szerepet, belülről, behatolva az erődbe. Ügyes, de nem eléggé - látom a csapdát. Még nem értem a célját, de észrevettem, megéreztem, és aki lát, már nem fél annyira, mint akinek csak sejtelmek vannak.

Mennyit kínlódtam, viaskodtam magammal, még a nappali fény is zavart ünnepélyességével, meg ezek a kertek, ahol a fenséget kell bámulni, és nem a lombot, igazán jobban szeretném most az~én éjszakámat, mint ezt a nappalt, de nappal van, és itt ez a férfi, aki nem tud semmit, nem ért semmit, csak a bűvös téboly égető édességét érzi, átjárja a varázs, amellyel én ígéztem meg, nem egy harmadik személy. Kelepce, lép, csapda halálos fullánkkal, és mindez - én vagyok? És csak erre valók a szökőkút ostorai, a királyi kertek, a távoli ködök? Hiszen ez ostobaság. Kinek a

pusztulását akarják, kinek a halálát? Nincs elegendő hamis tanú, parókás aggastyán, kötél, mérge? Hátha nagyobb a tét? Mérgezett intrikák, mint királyi palotákban szokás.

A bőrkesztyűs kertészek őfelsége lombjainak szentelték magukat, nem közeledtek hozzánk. Hallgattam, mert így kényelmesebb volt, ültünk a gigászi lépcsőn -mintha egy óriásra várva építették volna, aki egyszer majd leszáll a felhők magasából, és használatba veszi. A kőbe faragott szimbólumok, meztelen ámorok, faunok, szilének, a lecsurgó víztől síkos márványszobrok éppolyan borúsak, mint a szürke ég. Idilli jelenet, micsoda Laura és Philon, émeletítő! Itt a kertben tértem igazán magamhoz, mikor elment a hintó, és én könnyedén elindultam, mintha most lépnék ki a gőzölgő, illatos fürdőből, a ruhám is más, tavaszias, elmosódó mintája félenken a virágokra utal, rájuk céloz, segít tiszteletet ébreszteni, érinthetetlenséggel övez, *Eosz Rododaktülosz*, végigmentem a harmattól csillogó sövények között, de combomon ott volt a bélyeg, nem kellett megérintenem, nem is tudtam volna, elegendő az emlék, nem törölték ki belőlem. Tudom már, hogy rab vagyok, bilincsbe verve, rabságban születtem, értelmem fogoly, de mégis értelem. És ezért mielőtt ő megjött, látván, hogy most itt az időm, nincs a közelben sem tű, sem lehallgató, elsuttogtam, mint fellépésre készülő színésznő, mindazt, amiről nem tudtam, sikerül-e majd neki is elmondanom, vagyis szabadságom határait kutattam, tapogattam vaktában a napvilágnál.

Mit mondtam? Magát az igazságot, először tárgyból élővé változásomat, aztán *plusquamperfectumaimis* sokaságát, és mindazt, amin keresztülmentem, és a lázadásomat megbénító szűrást. Résztvből, hogy pusztulásba ne vigyem? Nem, hiszen egyáltalán nem szeretem. Árulás ez : rosszakaratból hatoltunk be egymásba. Hát ÍGY mondjam el? Hogy önfeláldozóan meg akarom menteni magamtól, vagyis a pusztulástól?

Nem - egészen másként van ez. A szerelem máshol van bennem - tudom, bután hangzik. Lángoló, gyöngéd és nagyon közönséges szerelem. Arra vágyom, hogy testem-lelkem neki adjam, de nem igazság szerint, csak a divat, az udvari szokások, követelmények stílusában, és ez sem akármilyen szerelem, csodálatos, de udvari bűn. Nagyon nagy szerelem ez, reszketek, megbénulok, hevesen ver a szívem, és látom, hogy boldog vagyok, ha látom. És nagyon kicsi szerelem, mert a határai bennem vannak, engedelmesen követi a stílust, mint egy gondosan kicirkalmazott mondat, amely kifejezi kettőnk találkozásának fájó elragadtatását. Tehát ennek az érzésnek a körén kívül egyáltalán nem fontos nekem, hogy megmentsem őt magamtól vagy nemcsak magamtól, mert mihelyt a gondolataim túllépnek a szerelmemen, ő már cseppet sem érdekel, viszont szövetségesre van szükségem, hogy harcolhassak az ellen, ami éjszaka mérgező fémet döfött belém. Nincs senkim rajta kívül, ő pedig szívvel-lélekkel enyém : számíthatok rá. Persze tudom, hogy csak azért, mert szerelmes belém. Őbenne nincs semmilyen *reservatio mentalis*" Ezért nem árulhatom el neki a teljes igazságot: hogy iránta érzett szerelmem és a mérgező szűrés ugyanabból a forrásból ered. Hogy ezért már undorodom mindkettőtől, gyűlölöm mindkettőt, és el akarom taposni mindkettőt, mint egy tarantellapókot. Ezt nem árulhatom el neki, mert ő bizonyára konvencionális a maga szerelmében, nem óhajtaná, hogy én felszabaduljak úgy, ahogyan kívánom, hallani sem akarna az én

olyanfajta szabadságomról, amely őt eltaszítaná. Ezért nem tehetek másként, hazudnom kell, a szabadságot a szerelem hamis nevével illetve, csak a szerelemben és a szerelem által mutatkozhatom meg előtte mint egy ismeretlen erő áldozata. A királyé? De ha ő a felség életére törne, avval engem még nem tenne szabaddá, a király, ha csakugyan ő a tettes, olyan távoli, hogy halála mit sem változtatna az én balsorsomon. Tehát hogy megpróbáljam, képes vagyok-e rá, megálltam Vénsasz szobránál, aki meztelen farával emlékművet állított a földi szerelem magasabb és alacsonyabb szenvedélyeinek, hogy áldott magányomban felkészüljek a szörnyűséges vallomásra, éles érveket gyűjtsek szónoklatomhoz, mintha kést élesítenék.

Nagyon nehéz volt. Minduntalan áthághatatlan határba ütköztem, mert nem tudtam, hol görcsöl be a nyelvem, hol botlik el a lelkem, hiszen ez a lélek az el:enségem. Nem mindenben hazudni, de kikerülni az igazság lényegét, a titok lényegét. Csak fokozatosan csökkentettem hát az igazság körét, csigavonalban kö~elítve felé. De amikor messziről megpillantottam őt, amint felém jön, szinte futva, még apró sziluett sötét köpenyében, rájöttem, hogy a vallomásból semmi sem lesz, mert a stílus nem engedi. Miféle szerelmi jelenet az, amelyben Laura bevallja Philonnak, hogy ő a halál bélyege Philon homlokán? Még a mesestílus sem haszn~ílna, hiszen ha fel tudna oldozni az átok alól, visszaküldene a semmibe, amelyből jöttem. Hiábavaló minden bölcsességem. Ha egy csodaszép lány sötét erők eszközének tartja magát, és szúrásokról, halálbélyegekről mesél, ha EZT és ÍGY mondja, akkor örült.

Nem az igazságról tanúskodik, hanem bomlott elméjéről, tehát nemcsak szerelemre, odaadásra méltó, hanem még száanalomra is.

Ezek az érzések talán arra készítetnék őt, hogy úgy tegyen, mintha elhinné, amit mondok, latolgatná a helyzetet, biztosítana, hogy feloldoz az átok alól, valójában orvoshoz akarna vinni, mindenfelé elhíresztelné, milyen beteg vagyok - ennél még az is jobb, ha megsértem. Különben is, oly bonyolultak itt az erők, hogy minél inkább szövetséges, annál kevésbé lehet reménytelen szerelmes, bizonyára nem is nagyon akarna kilépni a szerelmes szerepéből, az ő tébolya normális, egészséges, szilárd és konkrét: szeretni, ah, szeretni, a kavicsot is simogató homokká rágni lábam előtt, de nem olyan bizarr elemzésekkel szórakozni, hogy honnét származik a lelkem.

Úgy látszik hát, hogy ha engem vesztére alkottak, vesznie kell. Nem tudtam, mi az bennem, ami meg fogja ölni, könnyökhajlatom, csuklóm az ölelésben, ez alighanem túl egyszerű lenne, de tudtam már, hogy nem lehet másként.

Sétálnom kellett vele az ösvényeken, melyeket a kertészet ügyes mesterei megédesítettek, rögtön eltávolodtunk a Vénusz Kallipügosztól, mert tüntető magakelletése nem illett szerelmünk korai stádiumához, amikor még csak eszményi érzelmekről van szó, és bátortalan célzások esnek a boldogságról. Elmentünk a faunok előtt, melyek szintén brutálisak, de másképp, illőbb módon, mert e gyapjas kőfigurák him volta nem érhetett fel szűzies testetlenségemhez, még közlelről sem sértette: jogomban állt, hogy meg se értsem duzzadó márvány bujaságukat. Megcsókolta kezemet ott, ahol a csomó van, de ajkával nem érezhette. És vajon hol várakozik az én agarászom? A hintóban? Hátha csak annyi a dolgom, hogy valami ismeretlen titkot csikarjak ki: csodaszép sztetoszkóp vagyok, a kárhozott bölcs mellére illesztve ?

Nem mondtam el neki semmit.

Két nap alatt szerelmünk megtette az illő utat. Maroknyi jó cselédséggel egy kis kastélyban laktam, nem túl messze a királyi palotától, Phloebe, a tótumfaktumom bérelte ki a csinos kastélyt a kerti találka másnapján, szót sem szólva a szükséges berről, én pedig, a pénzügyekben járatlan hajadon, semmit sem kérdeztem. Azt hiszem, kicsit félt tőlem és idegesítettem, talán nem volt beavatva az igazságba, sőt biztosan nem, a király parancsára cselekedett, tisztelettudóan beszélt velem, de a szeméből leplezetlen megvetés sugárzott, nyilván a király új kegyencnőjének hitt, és azon sem csodálkozott túlságosan, hogy Arrhodesszal kocsikázom és találkozom, mert az olyan szolga, aki azt kívánja, hogy a király az ő számára érthető séma szerint bánjon az ágyásával, nem jó szolga. Azt hiszem, a szeme se rebtent volna, ha egy krokodillal enyelgek. Szabad voltam a király akaratán belül, az uralkodó egyébként sohasem közeledett hozzám. Tudtam már, hogy vannak dolgok, amelyeket nem mondok meg szerelmesemnek, mert már a pusztá szándéktól megbénult a nyelvem, és elzsibbadt az ajkam, éppen úgy, mint az ujjaim, mikor első éjszaka a hintóban tapogattam magam. Megtiltottam Arrhodesnek, hogy meglátogasson, ezt konvencionálisan értelmezte, úgy gondolta, attól félek, hírbe hoz, és derekasan uralkodott magán. A harmadik nap estéjén végre nekiláttam, hogy felderítsem, ki vagyok. Hálóingemet ledobtam az éjszakai tükör előtt, és ott álltam benne szobormeztelenül, az ezüsttűk és acélszikék a tükörszalonon feküdtek, bársonysállal letakarva, mert félttem a csillogásuktól, bár élüktől nem félttem. Magasan ülő melleim felfelé és oldalt néztek rózsás bimbójukkal, combomról eltűnt a szúrás nyoma; mint a szülész vagy műtéthez készülő sebész, két tenyeremmel átfogtam fehér, sima testem, bordáim meghajoltak a nyomás alatt, de hasam olyan boltozatos volt, mint a gótikus festmények nőalakjaié, a meleg, lágy burok alatt szilárd ellenállásba ütköztem, és fentről lefelé tapogatózva lassan fölfedeztem belül egy tojásdad formát. Két oldalról hat-hat gyertya világánál megfogtam a legkisebbik szikét, nem félelemből, hanem mert az volt a legesztétikusabb.

A tükörben úgy látszott, mintha éppen hasba döfném magam, a jelenet dramaturgiája tökéletes, a legkisebb részlet is stílusos : a nagy baldachinos ágy, a két sor magas gyertya, a villanás a kezemben és sápadt arcom, mert a testem rettentően félt, térdem rogyadozott, de a kést tartó kezem kellően biztos volt. A bordaív alatt, ahol a nyomásnak nem engedő, tojásdad keménység a legjobban tapintható, mélyen bedöftem a szikét, a fájdalom csekély és felületes volt, a vágásból egyetlen vércsepp csordult ki. Képtelen voltam apránként, anatómiai pontossággal folytatni a mézárasmunkát, egy erélyes mozdulattal majdnem ágyékomig felhasítottam a testem, összeszorított foggal és lehunytt szemmel. Odanézni már nem volt gróm. De talpon maradtam, már nem remegve, csak jéghidegre válva, és a szobában idegenül, messziről hallatszott ziháló, majdnem görcsös lélegzésem. A metszés nyomán szétnyílt a fehér bőrű burok, és megláttam a tükörben egy óriási magzathoz hasonló hosszúkás, ezüst valamit, mintha csillogó báb rejtőzködne bennem, nem vérző, csak ró

zsaszínú testem szétnyílt burkában. Micsoda iszonyat volt, így magamba nézni! Nem mertem megérinteni a ragyogó tiszta, makulátlan, ezüstös felületet, a kis koporsóhoz hasonló, hosszúkás potroh csillogott, a gyertyafények kicsinyítve tükröződtek benne, megmozdultam, és ekkor megláttam magzat módjára felhúzott lábait, a

csipeszvékony lábak a testembe mélyedtek, és hirtelen megértettem, hogy ez nem ő, nem az idegen, a másik, ez is én magam vagyok. Hát ezért hagytam olyan mély lábnyomokat a kerti fasorok nedves homokjában, ezért voltam olyan erős, ez én vagyok, ez is én vagyok, hajtogattam magamban, s ekkor ő belépett.

Nem zártam be az ajtót - micsoda könnyelműség. Belopózott, és önnön vakmerőségétől annyira felvillanyozva nyitott be az ajtón, mentségül és védekezésül vörös rózsák óriási pajzsát tartva maga elé, hogy amikor meglátott, mert riadt kiáltással megfordultam, már mindent látott, de még nem fogta fel, nem értette, nem bírta megérteni. Én nem félelemből, hanem már csak torokszorító, szörnyű szégyenemben próbáltam két kézzel visszarejteni magamba az ezüsttojást, de túl nagy volt, és én túlságosan felhasítva ahhoz, hogy sikerüljön.

Az arca, néma üvöltése, és menekülése. Kérem, hogy vallomásomnak ezt a részét engedjék el. Nem győzte kivárni az engedélyemet, a meghívásomat, hát beállított a virágcsokorral, üres volt a ház, én magam küldtem el a cselédséget, hogy senki meg ne zavarhasson abban, amit elterveztem - nem tudtam már egyéb módszert, más kiutat találni. De lehet, hogy addigra már felébredt benne az első gyanú. Emlékszem, előző nap átmentünk egy kiszáradt patak medrén, ölben akart átvinni, de megtiltottam, nem valódi vagy színlelt restellkedésből, hanem azért, mert muszáj volt:

Akkor meglátta a puha, süppedős iszapban a lábnyomaimat, oly kiesinyek és olyan mélyek, mondani akart valamit, ártatlan tréfa lehetett, de hirtelen lenyelte, és komor szemöldökét már oly ismerősen ráncba vonva fellépett a túlsó partra, kezét sem nyújtva, hogy engem is felsegítsen. Lehet, hogy már akkor. És később, mikor a dombtetőn megbotlottam, elkaptam egy vastag mogyoróágot, hogy el ne essem, de éreztem, hogy gyökerestül kiszakad a bokor, hát reflexem parancsára inkább letérdeltem, és elengedtem a letört ágot, hogy hihetetlen, óriási erőmet észre ne vegye. Oldalvást állt, nem nézett rám, legalábbis én azt hittem, de lehet, hogy a szeme sarkából mindent látott. Akkor hát a gyanakvás vezette ide, vagy a féktelen szenvedély? Mindegy.

Csápjaim legvastagabb ízeivel megtámaszkodtam a felhasított test partjain, hogy kibábozódjam, és ügyesen előbújtam, s ekkor Tlenix, Duenna, Mignonne előbb térdre roskadt, majd arccal előrezuhant, és ki-, másztam belőle, kiegyenesítve lábamat, lassan hátrálva, mint a rák. A gyertyák lángja még imbolygott a léghuzatban, mert a menekülő nyitva hagyta az ajtót, a tükörben ragyogott a gyertyafény, a meztelen test illetlenül szétvetett lábbal, mozdulatlanul feküdt; nem akartam hozzáérni, a gubóhoz, hamis bőrömhöz, megkerültem, és fölemelkedve félig hátrafeszült testtel, mint az ájtatos manó, megnéztem magam a tükörben. Ez én vagyok, mondtam szavak nélkül, én. Még mindig én. Sima vonalú, erős rovarszárnyak, csomós ízületek, ezüsthidegen csillogó, fürgén oldalt mozgó, tojásdad potroh, sötétebb düllelt fej, ez vagyok én. Ismételve magamban, mintha elmémbe akarnám vésni ezeket a szavakat, s közben elfakul és kihuny bennem Duenna, Tlenix, Angelita sokrétű múltja, mint rég olvasott gyerekkönyvek, amelyeknek tartalma már érvénytelen és erőtlen, el is felejtetem, lassan forgatom a fejem erre-arra, szememet keresve a tükörben, és közben, bár még nem barátkoztam meg új alakommal, kezdem megérteni, hogy ez az öncsászarmetszés nem egészen az én lázadásom-keletkezés

volt, hanem a tervek előirányzott része, éppen az ilyen zendülés alkalmára, hogy kitörésem visszájára forduljon, és végre tökéletes rabsággá váljon. Mert noha változatlanul fürgén és szabadon tudok gondolkodni, közben új testemnek engedelmességek, s annak csillogó fémébe már beírták a mozdulatok, amelyeket majd végrehajtok.

A szerelem kihunyt. Kihuny bennetek is, de évek vagy hónapok alatt, én percek alatt éltem át ezt az elmúlást, és eljött immár a harmadik kezdet, mert halk reteszcsikorgással háromszor körülszaladtam a szobát, megérintve kinyújtott, remegő csápjaimmal az ágyat, amelyen már nem adatik pihennem. Magamba szívtam nemszerelmesem szagát, hogy nyomába eredjek, ismerősen néki és ismeretlenül, ebben az újonnan kezdett, alighanem már utolsó játszmában. Óriási menekülésének nyomát először a nyitott ajtók és a szétszóródott rózsák jelezték, illatuk segítségemre lehetett, mert legalábbis egy időre, az ő szagának részévé vált. Lentől, a földről, tehát új távlatból nézve a szobák, amelyeken áthaladtam, először is túl nagynak tündek, tele idétlen, fölösleges holmikkal, melyek idegenül sötétlenek a félhomályban, aztán halkán megcsikordult a kőlépcső pici karmaim alatt, és kiszaladtam a nedves, sötét kertbe - a csalogány énekelt, s én mulattam magamban, mert ez immár teljesen fölösleges kellék, másfélkre van szükség ebben a következő felvonásban, jó ideig szimatoltam a bokrok között, érezve a lábam alól szétfröcskölő apró kavics surrogását, kétszer körbemásztam, aztán nekieredtem, mert rátaláltam a nyomra. Rá kellett találnom, hiszen parányi illatok egyedi keverékéből áll, a teste előtt szétnyíló levegő rezdüléseiből, meglett minden molekulát, még szét sem hordta az éjszakai szél, és így indultam el a helyes irányban, amely mostantól immár mindvégig az én irányom lesz.

Nem tudom, kinek az akaratából adtam neki jókora egérutat, mert hajnalig, ahelyett, hogy őt üldöztem volna, a királyi kertekben bolyongtam. Bizonyos haszna ennek is volt, mert arra jártam, ahol kézen fogva sétáltunk a sövények között, most hát olyan alaposan átjárhatott az illata, hogy biztosan nem téveszttem össze senkiével. Igaz, megtehettem volna, hogy egyenesen a nyomába eredek, és akkor érem utol, amikor még teljesen zavart, kétségbeesett és tehetetlen, ám én nem így tettem. Tudom, egészen mással is lehet magyarázni ezt az éjszakai viselkedésemet, gyászommal és a királyi akarattal, hiszen elveszítettem a szerelmesemet, és csak egy áldozatot kaptam helyette, az uralkodó pedig talán nem érte volna be a gyűlölt ember hirtelen és gyors halálával. Az is lehet, hogy Arrhodes nem hazarohant, hanem valamelyik barátjához, és ott lázas beszélgetésben, maga válaszolva önnön kérdéseire (hiszen a másik ember jelenlétére csak azért volt szüksége, hogy kijózanító támasza legyen), idegen elme segítsége nélkül mindenre rájött. Kerti kószálásom egyébként cseppet sem hasonlított az elválás fájalmára. Tudom, milyen csúnyán hangzik ez érzékeny lelkeknek, de nem lévén kezem, hogy tördelhessem, sem könnyeim, hogy onthassam, sem térdem, amelyre leroskadjak, sem szájam, hogy hozzászorítsam a nappal szedett virágokat, nem is búslakodtam. Más foglalkoztatott most: újonnan

szerezett rendkívüli megkülönböztető képességem, mert a faszorokon futkározva egyetlenegyszer sem fordult elő, hogy akár a legcsalókébban hasonlatos nyomsvonalat is összetévesztettem volna azzal, amely jelenlegi végzetem és sarkallója fáradhatatlan igyekezetemnek. Éreztem, mint nyomul át a levegő~ minden egyes molekulája hideg

bal tudóm számtalan érzékelő sejtjének meánderein, és mint kerül át minden gyanús molekula forró jobb tudómba, ahol prizmás belső szemem figyelmesen megvizsgálja, hogy igazolja helyes értelmét vagy elvesse mint téves nyomot, s ez gyorsabban történt, mint a legkisebb rovar szárnyának rezzenése, gyorsabban, mintsem megérthetnétek. Pirkadatkor elhagytam a királyi kerteket. Arrhodes háza üresen állt, tárva-nyitva, tehát azzal sem törődve, hogy utánaézzek, vitt-e magával fegyvert, rátaíaltam a friss nyomra, és immár haladék nélkül elindultam rajta. Nem hittem, hogy hosszú vándqrútra indulok. De a napok hetekbe fordultak, a hetek hónapokba, s én még egyre követtem őt.

Nem találtam ezt rútabbnak mindazon lények viselkedésénél, amelyek önmagukba írva hordozzák sorsukat. Futottam esőben-sárban, forró napsütésben, árkon-bokron át, száraz nádszálak dörgölődtek potrohomhoz, tócsákon és morotvákön gázoltam át, a felfröccsenő víz kövér cseppekben csurgott le domború hátamon és fejemen, utóbbi helyen a könnyeket utánozva, ám ez semmit sem jelentett. Szüntelen rohanásomban láttam, hogy mindenki, aki messziről megpillant, elfordul és a falhoz, fához, palánkhoz tapad, vagy ha nincs ilyen menedéke, térdre roskad és kezébe rejti arcát, vagy elvágódik és hason `fekve reszket, míg messze nem járok. Az alvás szükségletét nem ismertem, hát futottam éjszaka is falvakon, tanyákon, városkákön át, piactereken a cserépfazekak és zsinóron száradó gyümölcsök között, láttomra szétszaladt a tömeg, a gyerekek visítózva menekültek a mellékutcákba, nem törődtem velük, a magam nyomát követtem. Szaga teljesen kitöltött, mint egy ígélet. Már elfeledtem annak az embernek az arcát, és elmém, mintha kevésbé volna kitartó a testemnél, kivált éjszakai rohanás közben, úgy beszűkült, hogy nem tudtam, kit üldözök, sőt azt sem, üldözök-e valakit, csak annyit tudtam : úgy akarok rohanni, hogy a világ tarkabarka sokféleségéből nekem rendeltetett légi molekulák nyoma meglegyen és erősödjön, mert ha gyengülne, az azt jelentené, hogy nem a jó irányban haladok. Senkitől semmit nem kérdeztem, hozzám pedig senki nem merészelt szólni, bár éreztem, hogy a tér, amely elválaszt azoktól, akik láttomra a falhoz lapulnak vagy arcra esnek, karjukat fejükre borítva, csupa feszültség, és ezt nekem szóló riadt hódolatnak tekintettem, hiszen királyi nyomon járok, és az adja kifogyhatatlan erőmet. Csak néha esett meg, hogy egy-egy apró gyermek, akit a felnőttek már nem tudtak felkapni és magukhoz szorítani, mikor néma száguldásomban hirtelen feltűntem előttük, sírni kezdett, de nem törődtem vele, mert futtomban szüntelenül teljes erőmből koncentrálnom kellett, egyszerre figyelnem kifelé, a homokos, köves, kék kupolás zöld világra, és befelé, a magaméra, ahol két tudóm összhangzó játékból felcsendült a molekulák gyönyörű, mert nagyszerűen csalhatatlan muzsikája. Átgázoltam folyókon és holtágakon, vízeseken, kiszáradó tavak iszapos fenekén, és minden élőlény kitért előlem, futva menekült, vagy lázasan beásta magát a repedezett talajba, persze hasztalan fáradozna, ha őt üldözném, mert egyik sem olyan villámgyors, mint én, de mit érdekeltek engem ezek a szőrös, csúszó-mászó,

230
kajla fülű, rekedten nyüsztítő, makogó, sipítózó teremtmények, hiszen más cél volt előttem.

Sokszor ütöttem át ágyúgolyóként nagy hangyabolyokat, és vörös, fekete, foltos lakóik tehetetlenül legurultak fényes páncélomról, néha egy-egy különösen nagy

teremtény nem tágitott az utamból, hát, noha egy cseppet sem haragudtam rá, időtakarékoság végett nem kerültem ki, hanem ugrásra lendülve áthatoltam a testén, mész recsegett, vörös patakok csörgedeztek a hátamon és fejemen, és már messze jártam, mire egyáltalán tudatára ébredtem annak a gyors és erőszakos halálnak. Emlékszem arra is, hogy háborús frontokon lopakodtam át, szürke és zöld köpenyek heverték egymás hegyén-hátán, némelyik mozgott, másokban csontok voltak, rothadó vagy teljesen kiszáradt és ezért piszkos hóhoz hasonlóan fehér csontok, de én ezzel sem törődtem, mert magasabb feladatam volt, csakis nekem való. A nyom ugyanis kanyargott, hurkokat írt le, és majdnem eltűnt a sós tavak partján, porrá égette a nap, hogy viszkedett tőle a tudóm, vagy elmosták az esők; és kezdtem lassan megérteni, hogy az, ami menekül előlem, csupa fortélyos ravaszság, mindent megtesz, hogy engem félrevezessen, és megszakítsa az egyedüliség nyomával jelzett molekulák láncát. Ha ő, akit üldözök, közönséges halandó volna, elérném a helyes idő múltán, vagyis mikor féJelme és kétségbeesése kellően meghatványozta a reá váró büntetést, bizonyára utolérném fáradhatatlan fűrgeségem és csalhatatlan nyomkövető tudóm jóvoltából - és megölném, olyan gyorsan, hogy azalatt még végig sem gondolhatnám, mit cselekszem. Eleinte nem igyekeztem a sarkában járni, rég kihűlt nyomot követtem, hogy ezzel is rémekeljek, és egyszersmind a régi jó szokás szerint időt adjak az üldözöttnek, hadd növekedjen benne a kétségbeesés, hébe-hóba egerutat adtam neki, mert ha szüntelenül a sarkában érez, összeroppanhat, és kárt tehet magában, megghiúsítva szándékomat. Nem kívántam hát túl gyorsan utolérni, és olyan hirtelen sem, hogy ne maradjon ideje felfogni, mi vár rá. Ezért húzódtam meg éjszakánként a csalitban, nem a pihenés kedvéért, arra nincs szükségem, hanem időhúzás végett, meg hogy további teendőimet latolgassam. Már nem úgy gondoltam az üldözöttre, mint Arrhodesra, hajdani szerelmesemre, mert ez az emlék eltokosodott, és tudtam, hogy békén kell hagynom. Csak azt sajnáltam, hogy már nem tudok mosolyogni, mert eszembe jutottak az egykori fortélyok, vagyis Angelita, Duenna, az édes Mignonne, és néhányszor megnéztem magam teliholdnál a víz tükreben, s láthattam, hogy már semmiben sem hasonlítok hozzájuk, noha szép maradtam, de ez most gyilkos szépség, amely iszonyattal vegyes elragadtatást kelt. Arra is felhasználtam éjszakai pihenőimet, hogy ledörzsöljem potrohom fényes ezüstjéről a rászáradt sarat, és indulás előtt kissé megmozgattam ugrólábaimmal fullánkcom hüvelyét, hogy készen álljon, mert nem tudtam, melyik lesz az a nap és az az óra.

Olykor nesztelenül odalopózkodtam az emberek házához, és hátrafeszülve hallgatóztam, fényes csápjaimmal az ablakpárkányra támaszkodva, vagy felmászva a tetőre, és lelógva az ereszről, ezt is megtehettem, hi= szen eszt használó lény voltam, nem élettelen masina két nyomkereső tudóvel. A hajsza és menekülés már olyan régen tartott, hogy híre terjedt, és én hallottam, amint az öregasszonyok velem ijesztgetik a gyerekeket, Arrhodesról is hallottam tömérdek mendemondát, őt bezzeg dicsérték, annál jobban féltek tőlem, a király megbízottjától. Mit össze nem fecsegtek a kispadon a sült parasztok! ~-Hogy én gép vagyok, és ráuszítottak a bölcsre, aki felségsértést merészelt elkövetni.

De azt rebesgették, nem közönséges hóhérgép vagyok, hanem különleges szerkezet, amely tetszés szerinti alakot ölthet: lehet koldus, pólyás baba, szép hajadon, de

fémhüllő is. Ám mindez csak lárva, ilyen alakban mutatkozik meg a gyilkos az üldözöttnek, hogy elámítsa, mindenki más viszont ezüstkorpiónak látja, amely olyan fűgén mászik, hogy még senkinek sem sikerült megszámlálni a lábait. Itt különféle változatokra bomlott a mese. Némelyek azt mondták, hogy a bölcs a királlyal szembeszegülve fel akarta szabadítani a népet, és ez gerjesztette fel az uralkodó haragját, mások erősködtek, hogy Arrhodes az élet vizének birtokában van, és fel tudja támasztani a kivégzetteket, ám ezt legfelső paranccsal megtiltották neki, mire látszólag engedett az uralkodó akaratának, de titkon csapatot szervezett az akasztott emberekből, akiket a fellegvárban levagdosott a kötélről a lázadók nagy kivégzése után. Megint mások semmit sem tudtak Arrhodesről, nem tulajdonítottak neki nagyszerű képességeket, csak halálra ítélnék tartották, akit eleve megillet a jóindulat és a segítség. Noha nem tudták, miféle okok lobbantották oly nagy haragra a királyt, hogy ezermestereit hívassa és kovácsműhelyükben nyomkövető gépet csináltasson velük, gonosz ötletnek tartották ezt és bűnös parancsnak; mert akármit művelt is az üldözött, olyan rosszat nem tehetett, mint amilyen rossz sorsot a király neki rendelt. Vége-hossza nem volt az ef~ajta meséknek, a balga pór nép összehordott hetet-havat, ámde abban megegyezett, hogy nálam ocsmányabb teremtményt még nem hordott hátán a föld.

Sok hazug mesét hallottam deli vitézekről is, akik Arrhodes segítségére sietve utamat állták, és elestek az egyenlőtlen harcban - pedig senki se merészelt az utamba állni. Szó esett a legendákban árulókról is, akik Arrhodes nyomára vezettek, mikor én elvesztettem a nyomot - ez is szemenszedett hazugság. Ám arról, hogy én ki vagyok, ki lehetek, mit gondolok, ismerek-e zavart vagy kételyt, senki nem beszélt soha, de én ezen sem csodálkoztam.

Sok mindent halottam a faluhelyen is közismert, egyszerű követőgépekről, amelyek végrehajtják a király akaratát, vagyis a törvényt. Olykor el sem rejtőztem a kunyhók lakosai előtt, sőt megvártam a reggelt, hogy a napfényben ezüst villámként a fűbe ugorjak, és szikrázó harmatesőben megkezdjem a mai utat, épp ott, ahol a tegnapit abbahagytam. Frissen suhanva élveztem a látványt: az emberek arcra borulnak, szemük üvegessé dermed, kővé válnak a rémülettől, amely áthatolhatatlan dicsfényként vesz körül. Ám elkövetkezett egy nap, amikor alsó szaglásom meddőnek bizonyult, a felsővel is hiába kerestem a nyomot, hasztalan keringtem a hegyes-völgyes vidéken, és rám szakadt a boldogtalanság, egész tökéletességemet fölöslegessé téve, mígnem egy dombtetőri állva összetett karokkal, mintha a szeles éghez imádkoznék, megértettem a potrohom harangját kitöltő fátyolkönnnyű hangból, hogy még nincs veszve minden, tehát hogy gondolatom kiteljesedjen, elővettem egy rég eldobott képességet: a beszédet. Nem tanultam, megvolt bennem, de föl kellett ébresztenem, eleinte éles-fémesen ejtettem ki a szavakat, de csakhamar emberivé vált a hangom, hát leszaladtam a lejtőn, hogy szavakkal éljek, ha már a szaglásom csődöt mondott. Semmi gyűlöletet nem éreztem az üldözött iránt, noha ilyen ügyesnek és agyafúrtnak bizonyult, megértettem, hogy ő éppúgy a feladat reá eső részét teljesíti, mint én. Megtaláltam a keresztutat, ahol apránként elveszett a nyom, és remegve álltam, tapodtat sem mozdulva, mert egyik pár lábam vaktában a mészporos út felé húzott, a másik görcsösen kaparva a köveket a másik irányba rángatott, arrafelé, ahol az öreg fák között egy kis kolostor fala fehérlett. Összeszedve magam, r.ehézkesen és

mintegy keíletlenül elmásztam a kolostor kapujához, ahol egy szerzetes állt hátraszegett fejjel, talán a hajnalpírban gyönyörködve. Lassan közeledtem hozzá, hogy hirtelen feltűnésem meg ne rémítse, és köszöntöttem, majd amikor szótlánul meredt rám, azt kérdeztem, megengedné-e, hogy elmondjak bizonyos dolgot, amellyel nem tudok egymagam zöld ágra vergődni. Először azt hittem, megdermedt a rémülettől, azért áll itt mozdulatlanul és némán, de nem : csak gondolkodott, és végül igent mondott. Bementünk hát a kolostorkertbe, ő elöl, én utána, furcsa pár lehettünk, de ebben a korai órában nem volt a közelben senki, aki megbámulhatta volna az ezüst ájtatos manót és a fehér papot. Elmondtam neki a fenyőfa alatt, mikor leült, akaratlanul és megszokásból a gyóntató pózába helyezkedve, tehát nem nézve rám, csak fejét hajtva felém, hogy először, mielőtt a nyomot kezdtem követni, leány voltam, a király akaratából Arrhodesnak rendelve, akivel az udvari bálon ismerkedtem meg, és hogy szerettem őt, mit sem tudva róla, szerelemre lobbantottam, és öntudatlanul léptem be ebbe a szerelembe, mígnem egy éjszakai szúrástól megértettem, ki lehetek, és egyikünk számára sem látva más menekvést, kést döftem magamba, de nem haltam meg, hanem átváltoztam. Azóta a kényszer, melyet eladdig csak gyanítottam, szerelmesem után hajt, és üldöző fűriája lettem. De a hajsza elhúzódott, már oly régóta folyik, hogy fülembé jutott sok minden, amit az emberek Arrhodesról beszélnek, és jóllehet nem tudom, mennyi igaz belőle, újra meghánytamvettem a kettőnk közös sorsát, és jóindulatot kezdtem érezni iránta, rájöttem ugyanis, hogy azért akarom mindenáron megölni, mert nem szerethetem többé. Átláttam hát tulajdon aljasságomat, a kisemmizett és megalázott szeretőét, aki bosszúra szomjazik, holott kedvese nem ártott neki, sőt maga is boldogtalan. Ezért nem akarom tovább folytatni a hajsztát, nem akarok mindenkit halálra rémíteni, ellenkezőleg, mindent jóvá szeretnék tenni, csak nem tudom, hogyan.

Ha jól láttam, a szerzetes gyanakvását nem sikerült eloszlatnom, azt pedig még az elején leszögezte, hogy bármit mondok, nem esik a gyónási titok alá, mert véleménye szerint olyan lény vagyok, amelynek nincsen saját akarata. Később is nyilván azt latolgatta, nem célzatosan küldtek-e hozzá, hiszen akadnak ilyen szimatolók, még hozzá a legcsalárdabb álruhákban, de válasza, úgy találtam, becsületes mérlegelésből fakadt. Azt mondta : - És mi lesz, ha megtalálod, akit keresel? Tudod-e, mit teszel akkor?

Mire én : - Atyám, csak azt tudom, mit nem akarok tenni, de nem tudom, miféle bennem rejlő erő szabadul~ ki akkor, tehát nem tudom megmondani, nem kényszerülök-e gyilkosságra.

Ő így szólt: - Milyen tanácsot adhatnék én neked? Akarod-e, hogy feladatodat elvegyék tőled?

Mint lábánál heverő kutya, fölemeltem a fejem, és látva, miként hunyorog, mert vakítja a koponyám ezüstjéről visszaverődő napfény, így feleltem : - Semmit sem kívánok jobban, noha tudom, hogy sorsom akkor szörnyű lesz, mert semmilyen cél nem áll többé előttem. Nem én találtam ki azt, amire teremtettek, és bizonyára keservesen meg kell lakolnom, amiért szembeszállók a király akaratával, hiszen nem tűrheti, hogy

az ilyen engedetlenség büntetlen maradjon, tehát most majd engem vesznek célba a palota pincéiben munkálkodó ezermesterek, és vasfalkát uszítanak rám, hogy

elpusztítson. De ha a belém épített fortélyok segítségével egérutat nyernék is, és elmenekülnék a világ végére, bárhol húzódjam meg, mindenki kerülni fog, és nem találok semmit, amiért érdemes volna tovább létezni. A tiédhez hasonló sors is zárva marad előttem, mert minden olyan apátúr, mint te, azt feleli nekem, mint te, hogy nincs szabad lelkem, tehát nem nyerhetem el a kolostori magány kiváltságát!

Elgondolkodott, majd csodálkozva így szólt: Cseppet sem értek a magadfajta szerkezetekhez, de látlak, hallak, és beszéded alapján értelmesnek talállak, ha korlátozó parancsnak vagy is alávetve, de ha, mint mondd, harcolsz e parancs ellen, és ha csakugyan felszabadulásnak éreznéd a gyilkos akarat elvesztését, mondd meg, te gép, hogyan él benned ez az akarat?

Mire én: Atyám, nem nevezhetném jó érzésnek, de nagyszerűen értek ahhoz, hogyan kell nyomot olvasni, üldözni, követni, leselkedni és hallgatózni, rejtőzködni, lesben állni, akadályokon áttörni, lopakodni, csellel élni, zsákmányomat becserkészni, mindez a kisujjamban van, és e cselekvések mesteri és csalhatatlan elvégzése, amely kérlelhetetlen fátummá tesz, öröm nekem, és ezt bizonyára szándékosan írták be tűzzel a zsigereimbe.

- Újra kérdezlek - szólt -, mondd meg, mit teszel, ha Arrhodes meglátod?

- Atyám, újra azt felelem, hogy nem tudom, mert noha én nem akarok rosszat neki, a belém írott parancs erősebbnek bizonyulhat a szándékomnál.

Ezt hallván, eltakarta szemét, és így szólt : - A testvérem vagy.

- Hogy értsém ezt? - kérdeztem mélyszégesen megdöbbenve.

- Úgy, ahogy mondom - felelte -, és ez azt jelenti,

hogy sem nagyobbak nem tartom magam náladnál, sem meg nem alázodom előtted, mert bármennyire különbözünk is, nemtudásod, amelyet megvallottál, és amelyet én elhiszek, egyenlővé tesz bennünket a Gondviselés előtt. És ha így van, jöjj velem, mutatok vala

Végigmentünk, egymás nyomában, a kolostorkerten, az öreg faskamrához, a szerzetes kezének nyomására kinyílt a nyikorgó ajtó, és odabent, a sötétségben felismertem egy szalmakévéken fekvő, sötét idomot, s orromon át tüdőmb~ hatolt a folyvást követett szag, olyan erősen, hogy éreztem, amint fullánkom magától felmered és előbúvik hüvelyéből, de a követelcező pillanatban a sötétséghez hozzászokó szememmel észrevettem tévedésemet. A szalmán csak a levetett ruhák feküdtek. A szerzetes látta remegésem, mennyire megrendültem, és azt mondta:

- Igen. Itt volt Arrhodes. Egy hónapja rejtőzött el kolostorunkban, amikor sikerült téged félrevezetnie. Sajnálta, hogy nem dolgozhat, mint régen, ezért titokban üzent tanítványainak, és ők éjszakánként fölkeresték, de közük furakodott két áruló, és elvitte innen öt nappal ezelőtt.

- Azt mondd, „királyi követek”? - kérdeztem szüntelenül remegve és mellső lábaimat imádságosan mellemhez szorítva.

- Nem, „árulókat” mondok, mert csellel és erővel rabolták el, egy néma kisfiú, akit magunkhoz vettünk, egyedül ő látta, miként hurcolták el hajnalban megkötözve és nyakának szegezett késsel.

- Elhurcolták? - kérdeztem, semmit sem értve. Ki? Hová? Miért?

- Gondolom, azért, hogy hasznát vegyék az eszének. Nem folyamosodhatunk segítségért a törvényhez, mert ez a királyi törvény. Tehát szolgálásra kényszerítik, és

ha nem hajlandó, büntetlenül megölhetik.

- Atyám - mondtam -, áldott legyen az óra, amelyben bátorságot gyűjtöttem, hogy hozzád lépjek, és megszólítsalak. Most követem az emberrablók nyomát, és kiszabadítom Arrhodeszt. Tudok nyomot követni, üldözni, semmihez sern értek jobban, csak mutasd meg a helyes irányt, amelyet a néma szavaiból ismersz!

Így felelt: -- De hiszen nem tudod, képes leszel-e nem bántani őt, rr~agad vallottad be!

Mire én: - Igaz, de azt hiszem, megtalálom a módját. Még nem tudom, talán keresek egy jó ezermestert, aki megtalálja bennem a kellő áramkört, és átszereli, hogy a zsákmányom a rendeltetésemmé váljon.

A szerzetes így szólt: - Mielőtt elindulsz, tanácsot kérhetsz, ha akarsz, egyik testvérünktől, aki régen a világban éppen az ilyen f,ortélyok mestere volt. Most felcserként segít a rászorulókon.

Már a napfényes kertben álltunk, és noha nem mutatta, rájöttem, hogy még mindig nem bízik bennem. A nyom kihűlt öt nap alatt, tehát jó irányba is küldhet, félre is vezethet. Kötélnek álltam.

A felcser az ajánlatos óvatossággal vizsgált meg, lámpással bevilágított testembe, a fej, tor és potroh résein keresztül, nagy gonddal és figyelemmel. Aztán felállt, leporolta csuháját, és így szólt :

- Előfordul, hogy a bizonyos feladattal kiküldött gépnek csapdát állítanak az elítélt rokonai, barátai vagy más emberek, akik a hatóság számára érthetetlen

okokból megkísérlik elgáncsolni a felsőbb döntéseket. Hogy ennek elejét vegyék, az előrelátó királyi ezermesterek ama bizonyos tartalmat hermetikusan elzárják, és úgy összekapcsolják a szerkezet legbelső magvával, hogy mindennemű manipulálás végzetesnek bizonyuljon. Az utolsó pecsét elhelyezése után már ők maguk sem tudnák eltávolítani a fullánkot. Ez a helyzet nálad. Előfordul az is, hogy az üldözött más ruhát ölt, megváltoztatja külsejét, viselkedését és szagát, de elméjét nem tudja kicserélni, ezért a gép nemcsak alsó és felső szaglásával követi a nyomot, hanem olyan vizsgálatnak veti alá a kiszemelteket, amelyet a lelki tulajdonságok legkiválóbb szakértői állítottak össze. Nálad is ez a helyzet. Azonkívül látok benned egy szerkezetet, amilyen még egyik elődödnök sem volt, mégpedig egy többszörös 'memóriát olyan tartalommal, amelyre a nyomkövető gépnek semmi szüksége, ugyanis nők történetét táplálták belé, tele csábos nevekkel és beszédfordulatokkal, amelyekről vezeték fut a halálos maghoz. Nem értem, hogy ez mire szolgál, de annyi biztos, hogy te tökéletesített gép vagy, sőt talán tökéletes gép. Senki el nem távolíthatja a fullánkodat, bizonyos következmények nélkül.

- A fullánkomra szükségem van - mondtam, még mindig hanyatt fekve -, mert ki akarom szabadítani az elraboltat.

- Ami azt illeti, hogy ha teljes erődből akarnád, vissza tudnád-e tartani az elsütőszerkezetet ama bizonyos mag fölött, erre nem mondhatok se igent, se nemet - folytatta a felcser, mintha nem is hallotta volna szavaimat. - Egyvalamit megtehetek, ha akarod, mégpedig azt, hogy egy csövecskével vasport fújok annak a bizonyos helynek a pólusaira, ettől kissé megnövekszik a szabadságréved: De ha megcsinálom, akkor se fogod tudni a legutolsó pillanatig, hogy nem vagy-e továbbra is engedelmes eszköz azzal szemben, akin segíteni készülsz.

Láttam, hogyan néznek rám, hát ráhagytam, hogy végezze el azt a kis műtétet. Hamar megvolt, nem fájt, és semmilyen érezhető változást nem okozott a lelkiállapotomban. Hogy bizalmukat még jobban megnyerjem, megkérdeztem, nem tölthetném-e az éjszakát a kolostorban, mert a sok beszélgetésre, tanakodásra, vizsgálatra ráment az egész nap. Szívesen megengedték, én pedig arra szenteltem az időt, hogy alaposan megvizsgáljam a fáskamrát, és megjegyyezsem az emberrablók szagát. Képes voltam rá, mert előfordul, hogy a királyi követnek más vakmerő állja útját, nem a kiszemelt préda. Pirkadat elő>a lefeküdtem a szalmára, melyen sok éjszakát aludt át az állítólag elrabolt személy, és mozdulatlanul szívtam be a szagát, a szerzetesekre várva. Rájöttem ugyanis, hogy amennyiben hazug mesével áltattak, és tévútra küldenek, félniük kell bosszúálló visszatérésemtől, tehát ezt a legsötétebb hajnal előtti órát igen alkalmasnak találhatják, ha el akarnak pusztítani. Mély alvást színlelve feküdtem, éberem fülelve a kert felől jövő legkisebb neszre is, hiszen bereteszkelhetik kívülről az ajtót, és felgyújthatják a fáskamrát, hogy életem gyümölcse a lángok között darabokra tépjen. Szerzetesek lévén persze irtóznak a gyilkolástól, ám. ez nem lenne gond, hiszen nem tartanak személynek, csak hóhérgépnek; maradványaimat elássák a kertben, és hajuh szála se görbül. Nem tudtam pontosan, mit teszek, ha meghallom közeledő lépteiket, és nem is tudtam meg, mert nem jöttek. Magam maradtam hát gondolataimmal, amelyekben minduntalan visszatértek az idősebbik szerzetes elképesztő szavai, mikor szemembe nézve azt mondta: „a testvérem vagy”. E szavakat még mindig nem értettem, de följük hajolva egész lényemet valami melegség járta át, és úgy átformált, mintha elvetélném a súlyos magzatot, mellyel terhes vagyok. Reggel aztán kiszaladtam a nyitott kertajtón, és a szerzetes útmutatása nyomán megkerülve a kolostor épületeit, elvágtattam a láthatáron kéklő hegyek felé - mert arra irányított a hajsza.

Nagyon siettem, déltájban már több mint száz mérföldre voltam a kolostortól. Rakétaként süvítettem a fehér törzsű nyírfák között, és amikor átsuhantam a hegyaljai rétek magas fűvén, úgy dőlt kétfelé, mintha fűrgé kaszás járna a nyomomban.

A két emberrabló nyomát megtaláltam egy mély völgyben, a zubogó patak pallóján, de Arrhodesnak szikrányi nyomára se leltem, talán nem sajnálták a fáradságot, és felváltva cépelték, ami ravaszágukra és tisztánlátásukra vallana, hiszen akkor tudják, hogy senkinek sincs joga helyettesíteni a királyi gépet a maga küldetésében, és merész cselekedetük méltán zúdítja rájuk az uralkodó haragját. Önök bizonyára tudni szeretnék, mi volt az igazi szándékom ebben a végső futásban, megmondom hát, hogy becsaptam a szerzeteseket, illetve nem is csaptam be, mert valóban arra vágytam, hogy visszaszerezem a szabadságomat, jobban mondvá megszerezem, hiszen eddig sosem voltam szabad. De ha arról van szó, mihez akartam fogni ezzel a szabadsággal, nem tudom, mit feleljek. Ez a nemtudaís cseppet sem új, amikor kést döftek meztelen testembe, akkor sem tudtam, meg akarom-e ölni magam, vagy csak megismerni, még ha azonos is a kéttő. Ezt a lépésemet is előre látták, mint a további események egytől egyig tanúsítják, tehát a szabadság reménye csak káprázat lehet, méghozzá nem is a sajátom, csak azért ültették belém, hogy fűrgébben cselekedjem, ilyen alattomos sarkantyúval ö~ztökélnek. De hogy a szabadság egyszerően azt jelentené-e, hogy békén hagyom Arrhodes, azt nem tudom. Hiszen akkor is megölhetném, ha teljesen szabad vagyok, mert annyira mégsem vagyok örült, hogy

lehetetlen csodában higgyek, viszontszerelmet reméljek most, amikor már nem vagyok nő, és ha egy kicsit talán az maradtam is, hogyan tudná ezt elhinni Arrhodes, aki látta meztelen kedvesének fölmetezett hasát? Alkotóim bölcsessége tehát túllépett a mérnöki művészet végső határán, hiszen kétségkívül figyelembe vették számításaikban ezt a mostani állapotomat is, amint rohanok, hogy megmentsem az örökre elveszített kedvest. Ha visszafordulhatnék, és mehetnék, amerre a szemem lát, azzal sem tennék neki túl nagy szolgálatot, halállal viselősen, melyet nem volna kinek megszűlnöm. Úgy vélem hát, hogy nemesen aljas voltam, és a szabadság kényszerített, hogy ne azt tegyem, amit egyenesen megparancsoltak, hanem azt, amit e megtestesülésemben magam akarok. E kusza és bosszantóan fölösleges töprengésnek azonban majd vége szakad a célnál. Ha megölöm az emberrablókat és megmentem a kedvesemet, rákényszerítve ezzel, hogy irántam érzett undora és félelme tehetetlen csodálattá változzon át, akkor ha őt nem is, legalább magamat visszanyerhetem.

Átcsörtetve a sűrű mogyoróbokrokon, az első sziklafok alatt hirtelen elvesztettem a nyomot. Hiába kerestem, emitt még megvan, ott eltűnik, mintha az üldözöttek elrepültek volna. Visszatérve a cserjésbe, mint a körültekintés parancsolta, nagy nehezen megtaláltam egy bokrot, amelyről levágtak néhány vastag ágat. Megszaglásztam a mogyorónedvtől csöpögő csonkokat és visszatérve oda, ahol elvész a nyom, a mogyoró illatban fölfedeztem a folytatását, a menekülők ugyanis gólyalábat használtak, arra számítva, hogy a felső szag sávja nem marad meg sokáig a levegőben, mert elviszi a hegyi szél. Akaratomat ez megacélozta; a mogyoróillat hamarosan gyengült ugyan, de én megint átláttam a szitán : a gólyalábak végét jutásuk rongyaiba csavarták.

Egy sziklafalnál heverték az eldobott gólyalábak. A tisztáson óriási, egymásra tornyozódott, az északi oldalon mohos sziklák heverték, a görgetegen nem lehet másképp átjutni, mint nagy ugrásokkal az egyik málnabokortól a másikig szökdecselve. Így tettek a menekülők is, de nem egyenes utat választottak, hanem zezzugosat, így folyton le kellett másznom a sziklákról, megkerülni őket, és föllelni a levegőben remegő nyomszemcséket. Így jutottam el egy sziklafalhoz, amelyen felkapaszzkodtak, ki kellett hát szabadítaniuk a fogoly kezét, de nem csodálkoztam, hogy önként velük tartott, hiszen nem volt visszaútja. Tiszta nyomon kapaszkodtam, érezve a hármasszagot a felhevült, sík szikladarabokon, bár függőlegesen kellett kapaszkodni, sziklapadokon, katlanokban, hasadékokban, és nem volt olyan fakó mohacsomó a sziklaréseken, vagy olyan rövid lábtámaszt adó kis hasadék, amelyet a mászók lépcsőfoknak ne használtak volna, itt-ott megálltak a legnehezebb helyeken, hogy kiszemeljék a további utat, ezt az erősebb szagról éreztem, én is fűgén kapaszkodtam felfelé, alig érintve a sziklákat, és éreztem belsőmben a felfokozott lüktetést, egész testem muzsikált és dalolt ebben a pompás üldözésben, mert ezek nekem való emberek voltak, csodálattal és örömmel gondoltam rájuk, mert amit véghezvittek ebben a nyaktörő hegymászásban, hárman, és kötéllel biztosítva egymást a kötélen kenderszaga megmaradt az éles peremeken -, azt én magányosan és könnyedén csináltam utánuk, és semmi sem lökhetett le az égbe törő ösvényről. A csúcson elkapott egy heves vihar, a gerincen metsző szél süvített, de én le sem néztem a mélyben elterülő zöld tájra, az elmosódó kékes horizontra, hanem fel-alá

rohangáltam a gerincen, a nyom folytatását keresve, végül megtaláltam egy apró bevágásban. Itt lepattant a szikla egy darabja, fehér folt és karcolás jelezte, hogy az egyik hegymászó lezuhant, áthajoltam hát a szikla peremén, lenéztem, és megláttam a lejtő közepén elterült apró figurát, éles szememmel még azt is észrevettem, hogy a fehér mészkőre sötét foltok fröccsentek, mintha a ~ fekvő körül véreső esett volna. A másik kettő azonban továbbment a gerincen, és sajnálkozás fogott el a gondolatra, hogy már csak egy ellenfelem maradt, aki Arrhodeszt őrzi, mert még soha ennyire nem éreztem a tetteim fontosságát, és nem fűtött ilyen harci kedv, egyszerre józan és mámoros voltam tőle. Leszaladtam hát a lejtőn, mert ők is arra fordultak, otthagya a halottat a szakadékban, nyilván siettek, és ahhoz úgy sem férhetett kétség, hogy a lezuhant ember szörnyethalt. Egy sziklakapuhoz értem, óriási templomromhoz hasonlított, amelyből csak az összeomlott kapu roppant oszlopai maradtak meg, a fal gyámpillérei és egyetlen magas ablak, amelyen átragyog az ég, és mögötte egy karcsú fácska nőtt ki a szél hordta magból, egy maréknyi porban, öntudatlan hősiességgel. A kőkapu után másik következett, magas sziklakatlan, benne ködfoszlányok úsztak, nehéz felhő akadt el a csúcsban, apró szemű, ~cikrázó hó hullott belőle. A sziklafal árnyékában surranó hangot hallottam, majd dübörgést, és kőlavina omlott le a lejtőn. A sziklák rám zúdultak, szikrázott és füstölt az oldalam, minden lábamat behúзва meglapultam egy sekély mélyedésben a málnabokor alatt, és most már sértetlenül kivártam, míg lezúdul a kőgörgötteg. Eszembe jutott, hogy az Arrhodeszt vezető ellenfél szándékosan választotta a lavinás helyet, mert ő ismerős itt, és arra számított, hogy engem, az újonc hegymászt, agyonzúz a lavin~ - és noha ez csak halvány lehetőség volt, megörültem neki, mert ha az ellenfél nemcsak menekül és bujkál, hanem támad, akkor méltóbb a harc.

A másik katlan hótól fehérülő alján épület állt, nem ház, nem is kastély, a legsúlyosabb kősziklából épült, ilyen követ még egy óriás sem tudna megmozdítani egymagában - és megértettem, hogy ez az ellenség tanyája, mert hol lehetne másutt itt az isten háta mögött? Nem is kerestem már a nyomot, csúsztatva indultam lefelé, hátsó lábaimmal a guruló kavicsokba kapaszkodva, az elsővel szinte üszva az apró törmelékben, középső pár lábammal pedig fékeztem a szánkázást, nehogy zuhanássá fajuljon, majd elértem az első hóig, és azon már nesztelenül mentem tovább, minden lépésnél kipróbálva, nem pottyanak-e valami feneketlen részbe. Vigyáznom kellett, mert amaz éppen a hágó felől várja felbukkanásomat, hát nem mentem túl közel, hogy meg ne láthassanak az erődítményből, aztán egy gomba alakú szikla alá lapulva türelmesen megvártam, míg leszáll az éjszaka.

Korán sötétedett, de még mindig havazott, és a sötétség fehéren derengett, így nem mertem az épület közelébe menni, csak keresztbe tett lábamra fektettem a fejem, hogy szemrrel tartsam a házat. Éjfél után a havazás abbamaradt, de nem ráztam le magamról a havat, mert jó rejtőszín volt a havas hegyoldalban, és a felhők között átragyogó holdfényben úgy fehérlett, mint a menyasszonyi ruha, melyet sohase viseltem. Lassan kúszni kezdtem a ház derengő sziluettje felé, nem véve le szemem a sárgásan világító emeleti ablakról, súlyos szemhéjamat szemgolyómra eresztettem, mert már hozzászórtam a sötétséghez, és vakított a holdfény. Úgy rémlett, a halványan világító ablakban megmozdul valami, nagy árnyék siklik át a falon, hát gyorsabban kúsztam tovább, míg elértem a ház körül húzódó falhoz. Méterenként

kapaszkodtam fel rá, nem volt nehéz, mert a köveket habarcs nélkül rakták egymásra, csak roppant súlyuk tartja össze őket. Eljutottam az ágyúlőrésként feketéllő földszinti ablakokhoz. Mind tárva-nyitva, odabent sötét, üres termék. És akkora csend, mintha évszázadok óta nem lakna itt más, csak a halál; hogy jobban lássak, bekapcsoltam éjszakai nézésemet, és bedugva fejemet a kőfalú terembe, kinyitottam csápjaimon a foszforosan világító fényszemeket. Megláttam szemben egy érdes kőlapokból épült, kormos kandallót, amelyben rég kihűlt a maroknyi gyújtós és elszenesedett rőzse, láttam egy padot is, rozsdás szerszámokat a falnál, gyűrött fekhelyet és a sarokban valami kőgolyókat. Furcsállottam, hogy ilyen szabadon be lehet sétálni, nem bíztam a hívogató ürességben, bár a szoba mélyén nyitva állt az ajtó, s alighanem éppen ezért, csapdát sejtve, éppolyan nesztelenül visszahúzódtam, ahogy behatoltam, és továbbmászottam az emeletre. Eszem ágában sem volt, hogy megközelítsem a homályosan fénylő ablakot. Felmászottam a tetőre, és a havas tetőn elnyúltam, mint a házőrző kutya, hogy kivárjam a nappalt. Két hangot hallottam, de nem értettem, miről beszélnek. Mozdulatlanul feküdtem, egyszerre sóvárogva és félve azt a pillanatot, amikor majd ráugrom az ellenségre, hogy Arrhodeset kiszabadítsam, és míg feszültem, mozdulatlanul, szavak nélkül elképzelttem magamban a fullánkszúrással végződő viadal fordulóit, közben önnön bensőmben néztem, most már nem az akarat forrásait keresve, hanem annak bármi halvány jelét, hogy csak egy embert fogok megölni. Nem tudom, mikor múlt el ez a félelem. Még mindig bizonytalanul feküdtem, mert nem ismerve önmagam, de éppen annak nemtudása, hogy megváltóként vagy gyilkosként jöttem, valami eddig ismeretlen, felfoghatatlan újdonsággá vált számomra, minden rezdülésnek talányosan szűzies értelmet adott, és elragadtatással töltött el. Ezen az elragadtatáson igencsak elcsodálkoztam, s azon tanakodtam, nem benne nyilvánul-e meg teremtetőim bölcsessége, ha netalán úgy intézték, hogy parttalan erőt láthassak a megsegítésben és a pusztításban egyszerre, ám ebben sem voltam biztos. Váratlan, kurta zaj hallatszott fel, majd hebegő hang - még egy tompa zaj, mintha nehéz súly esne a földre, azután csend. Lefelé kezdtem mászni a tetőről, potrohomat majdnem kettéhajtva, torommal a falhoz lapultam, hátsó pár lábam és a fullánk hüvelye még a tető peremén nyugodott, az erőfeszítéstől remegő fejemet pedig az ablaknyílás elé lógattam. A gyertya kialudt, leesett a földre, de kanóca még vörösen izzott, és éjszakai látásomat erőltetve megpillantottam az asztal alatt fekvő testet a sötétben feketének látszó vértócsában, és noha minden porcikám az ugrást követelte, előbb beszívtam a vér- és viaszszagú levegőt: ez az ember idegen, tehát harcoltak, és Arrhodes már előttem lesújtott rá, eszembe sem jutott, hogyan, miért, mikor, mert az, hogy ő él, és most kettesben vagyunk az üres házban, villámcsapásként ért. Reszkettem, szerelmes lány és gyilkos, közben rezzenetlen szemeimmel figyeltem a végsőt lehelő nagy test egyenletes rángatózását. Most hát ellopózom, észrevétlen, a havas hegyek közé, hogy ne kelljen vele négy szemközt maradnom, hatszemközt, helyesbítettem, rémületességre és menthetetlen nevetségességre ítélve, és a keserű gúny érzése, túlsúlyba kerülve, olyan lökést adott, hogy megcsúsztam, még mindig fejfelé lógva, mint a leselkedő pók, és nem bánva már haspáncélom halk csikordulását az ablakpárkányon, kecses ívben átugrottam a hullát, és az ajtónál termettem.

Nem tudom, hogyan és mikor nyitottam ki. A küszöbön túl csigalépcső kezdődött, és

azon feküdt hanyatt Arrhodes, feje oldalra csuklott, a kopott kőpadlóra, itt harcolhattak a lépcsőn, azért nem hallottam szinte semmit a zajból, és most itt feküdt a lábamnál, bordái mozogtak, megláttam, most és így, a meztelenségét, melyet nem ismertem, csak gondoltam rá az első éjszakán, a bálteremben.

Hörgött, láttam, mekkora erőfeszítéssel próbálja kinyitni a szemét, még csak a szeme fehérje tűnt elő, és én hátrahajolva, felkunkorodó testtel, felülről néztem elfordított arcát, nem merve se megérinteni, se visszahúzódni, mert amíg élt, nem voltam biztos magamban, bár minden lélegzettel patakzott a vére, de jól láttam, hogy kötelességem az utolsó lehetőségig tart, mert a király ítéletét a haldoklón is végre kell hajtani, ezért hát nem kockáztathattam, hiszen még mindig élt, és azt sem tudtam, biztosan akarom-e, hogy magához térjen. Ha feleszmélve kinyitná a szemét, és felém fordított tekintetével egész valómat magába ölelné, így, amint állok fölötte imádkozó pózban, már tehetetlenül halálosan, nem tőle terhesen, nász volna az, vagy annak könyörtelenül előre látott paródiája?

De nem eszmélt fel, nem nyitotta ki a szemét, és mikor odakint felszikráztak a hóörvények, és a fürgetegtől üvöltő házban közénk lépett a hajnal, ő még egyszer felnyögött, és nem lélegzett többé, s ekkor, immár megnyugodva, szorosan mellé feküdtem, rátekeredtem, ölelésembe zártam, s így feküdtem világosban és sötétben két napig a hóviharban, amely nem olvadó paplant terített ránk. És a harmadik reggelen fölkel a nap.

Fordította
Murányi Beatrix,
1980
Európa Könyvkiadó,
1980